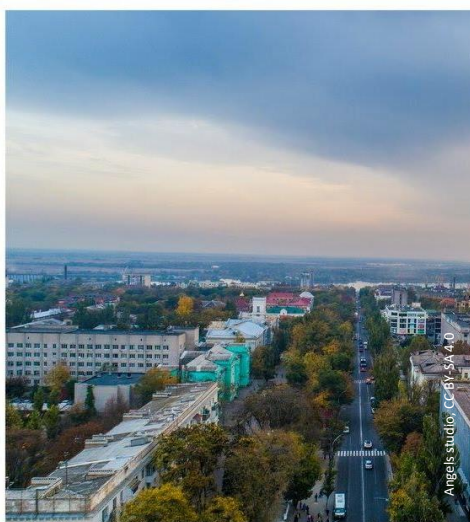

Херсонська

територіальна громада та виклики
воєнного часу

Атлас умов та ресурсів

ТОВАРИСТВО
ДОСЛІДНИКІВ
УКРАЇНИ

ГЕОІНФОРМАЦІЙНИЙ
ПОРТАЛ
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ГЕОЛОГІЯ ТА
ГЕОМОРФОЛОГІЯ

КЛІМАТ

ҐРУНТИ

ЛАНДШАФТИ ТА
РОСЛИННІСТЬ

ЕКОЛОГІЯ

ДЕМОГРАФІЯ

СОЦІАЛЬНА СФЕРА

БЕЗПЕКА
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ГОСПОДАРСЬКИЙ
РОЗВИТОК

ТУРИЗМ І КУЛЬТУРНА
СПАДЩИНА

МІСТОБУДІВНЕ
ОСВОЄННЯ ТЕРИТОРІЇ

ТРАНСПОРТНА
ІНФРАСТРУКТУРА

НАСЛІДКИ ВІЙНИ ТА
ПОВОЄННА СТРАТЕГІЯ
РОЗВИТКУ

УДК 528.94:911(477.72-21) «362/364»(084.4)

ХЗ9

Рекомендовано до друку Вченою радою Херсонського державного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 10 від 24.02.2025 р.)

Рецензенти:

член-кореспондент НАН України, доктор біологічних наук, професор Олександр

ХОДОСОВЦЕВ

доктор географічних наук, професор Микола БАРАНОВСЬКИЙ

кандидат географічних наук, Віктор ЧЕХНІЙ

Експерт від Херсонської територіальної громади:

Анна ГВАЛІЯ, т.в.о. директора департаменту, начальник відділу інвестиційних проєктів управління стратегічного розвитку та інвестицій департаменту економіки та інвестицій Херсонської міської ради

ХЗ9

Херсонська територіальна громада та виклики воєнного часу: атлас умов та ресурсів / Товариство дослідників України; заг. ред. П. Остапенко, Д. Мальчикова; авт. кол.: П. Остапенко, Д. Мальчикова, І. Пилипенко та ін. – Київ; Херсон, 2025. – 46 с.

ISBN 978-617-8670-10-8

Атлас умов та ресурсів довоєнного розвитку і повоєнної відбудови Херсонської територіальної громади Херсонської області - частина глобального проєкту Товариства дослідників України із створення та підтримки геоінформаційної системи для цілого регіону, що базується на географічному підході до створення ГІС-систем. Це картографічне навчальне видання, що характеризує умови і ресурси розвитку громади у мирний час і наслідки широкомасштабного воєнного вторгнення російської армії. Атлас містить картографічні і аналітичні матеріали за трьома розділами «Природні умови та ресурси довоєнного розвитку і повоєнної відбудови», «Соціальна сфера та демографічний потенціал територіальної громади», «Економічний розвиток громади, інфраструктура відбудови та розвитку».

Призначений для здобувачів освіти, викладачів, науковців, мешканців громади, представників органів місцевого самоврядування і всіх тих, хто цікавиться місцевим розвитком.

УДК 528.94:911(477.72-21) «362/364»(084.4)

ISBN 978-617-8670-10-8

©Товариство дослідників України, 2025

©ХДУ, 2025

©П. Остапенко, Д. Мальчикова, 2025

©Колектив авторів, 2025

Авторський колектив

Павло Остапенко – кандидат географічних наук, керівник проєкту, автор ідеї;

Дар'я Мальчикова – докторка географічних наук, професорка, аналітка розділу "Наслідки війни і повоєнна стратегія розвитку";

Ігор Пилипенко – доктор географічних наук, професор, аналітик розділів "Демографія довоєнного часу", "Вплив війни на демографічний потенціал".

Олександр Бончковський – PhD з географії, автор розділів: "Геоморфологічна карта", "Фізична карта", "Клімат", картограф розділів: "Соціальний захист", "Культура", "Спорт", "Центри безпеки та пожежно-рятувальні частини", "Містобудівне освоєння території", "Культурна спадщина", картограф розділів "Агропромисловий комплекс",

Володимир Швайко – автор розділів: "Ґрунти", "Ландшафти та рослинність", "Природно-заповідний фонд", "Екологічна мережа", "Військові ландшафти сучасності";

Андрій Бончковський – PhD з географії, автор розділів: "Геологічна будова і корисні копалини", "Екологічні проблеми";

Станіслав Остапенко – PhD з географії, картограф розділів: "Вплив війни на демографічний потенціал", "Промисловість", "Мережа автомобільних доріг", "Наслідки війни і повоєнна стратегія розвитку";

Роман Перхалюк – картограф розділів: "Демографічний потенціал", "Соціальна сфера: освіта, медицина, соціальний захист, культура, спорт", «Культурна спадщина і туристична діяльність мирного часу»;

Яна Мілевська – аналітка розділів: "Промисловість", "Агропромисловий комплекс", "Соціальна сфера: освіта, медицина, соціальний захист, культура, спорт", "Центри безпеки та пожежно-рятувальні частини", "Мережа автомобільних доріг", "Туристичні місця та маршрути";

Олена Денисенко – кандидатка географічних наук, аналітка розділів: "Генеральні плани населених пунктів", "Містобудівне освоєння території";

Дар'я Остапенко – дизайнерка проєкту.

ТОВАРИСТВО
ДОСЛІДНИКІВ
УКРАЇНИ

ГЕОІНФОРМАЦІЙНИЙ
ПОРТАЛ

ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Зміст

Карта територіальної громади.....	5
Загальна характеристика територіальної громади.....	6

Розділ І. Природні умови та ресурси довоєнного розвитку і повоєнної відбудови

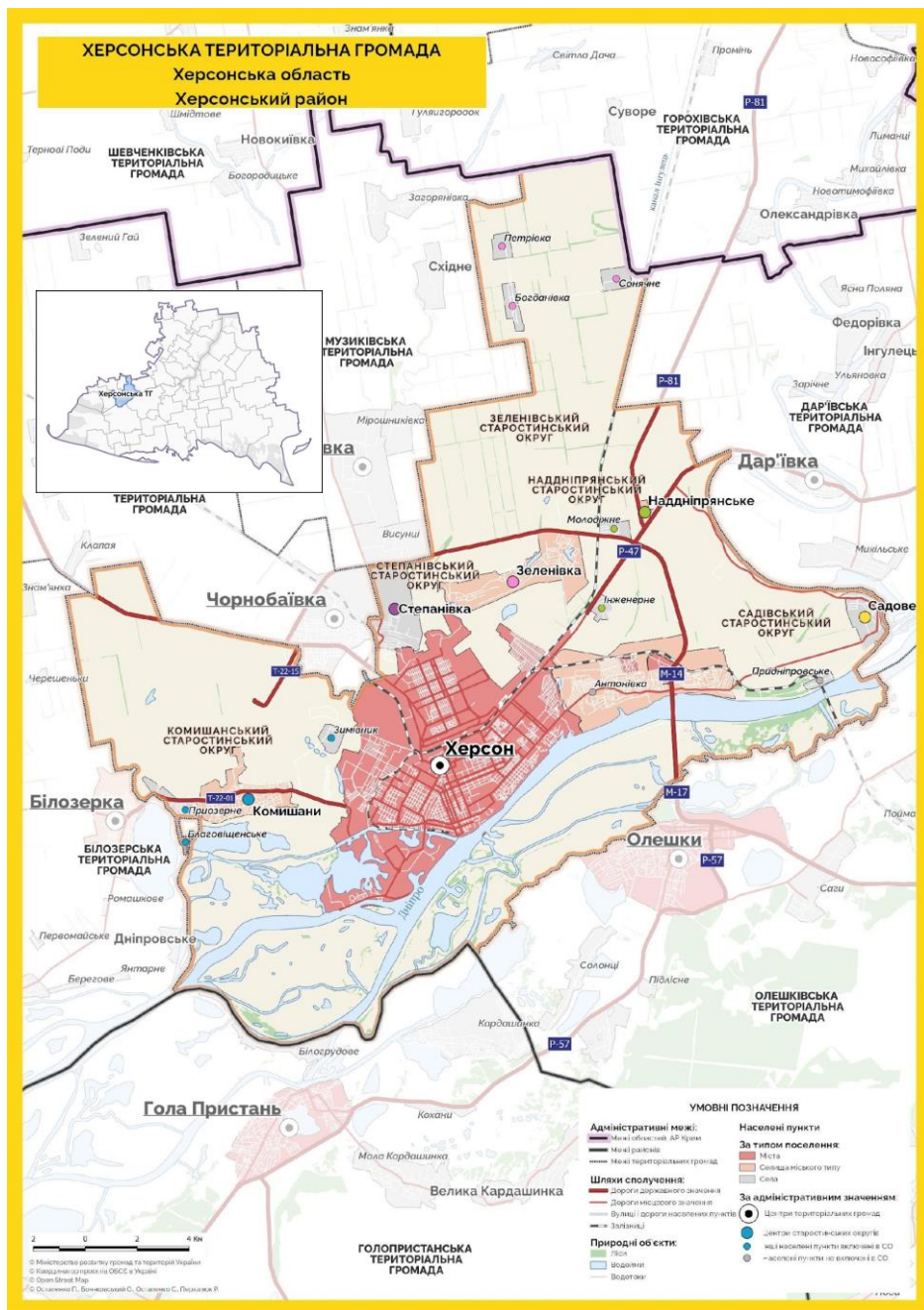
ГЕОЛОГІЯ.....	7
ГЕОМОРФОЛОГІЯ	9
КЛІМАТИЧНІ УМОВИ	11
ҐРУНТИ	12
ЛАНДШАФТИ ТА РОСЛИННІСТЬ	14
ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН: 2021 рік	15

Розділ ІІ. Соціальна сфера та демографічний потенціал територіальної громади

ДЕМОГРАФІЯ ДОВОЄННОГО ЧАСУ	19
ВПЛИВ ВІЙНИ НА ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ	21
СОЦІАЛЬНА СФЕРА: 2021 рік	23
ІНФРАСТРУКТУРА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ: 2021 рік	25

Розділ ІІІ. Економічний розвиток громади, інфраструктура відбудови та розвитку

ГОСПОДАРСЬКИЙ РОЗВИТОК У МИРНИЙ ЧАС	27
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА І ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МИРНОГО ЧАСУ	30
ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА: 2021 РІК	33
МІСТОБУДІВНЕ ОСВОЄННЯ ТЕРИТОРІЇ: 2021 РІК.....	35
НАСЛІДКИ ВІЙНИ І ПОВОЄННА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ	37

Загальні умовні позначення до карт в атласі

- Межі областей, АР Крим
- Межі територіальних громад
- Тип населених пунктів:**
- Міста
- Селища
- Села
- Шляхи сполучення:**
- Дороги державного значення
- Дороги місцевого значення
- Вулиці і дороги населених пунктів
- Залізниця

Назви старостинських округів, населених пунктів на картосхемах в атласі вказані станом на 2021 рік.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (2021)

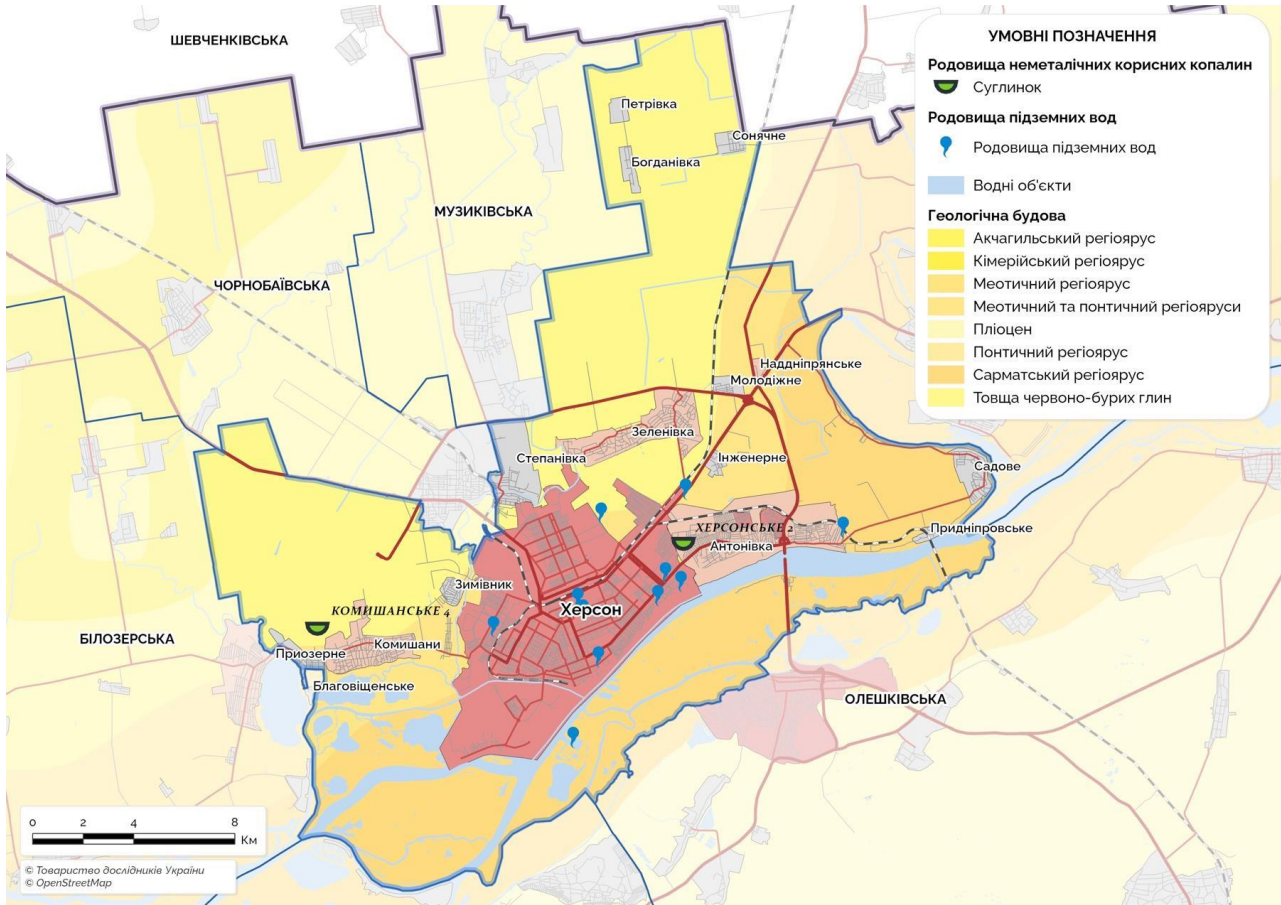
Назва тергромади	Херсонська
Тип тергромади	міська територіальна громада
Область	Херсонська
Район	Херсонський
Площа (кв. км)	452,769
Кількість старостинських округів	6
Кількість міст	1
Кількість селищ	11
Кількість сіл	4
Населення (2021, тис. осіб)	317,752
Кількість ВПО (01.01.2024)	21 151
Кількість населення в т.ч. із ВПО (01.01.2024)	214 382
Густота населення тергромади (осіб/кв.км)	702,1
Середній приріст населення 2001-2021 (%)	-16,1
Населення працездатного віку (осіб, станом на 01.01.2022)	189898
Населення старше працездатного віку (осіб, станом на 01.01.2022)	76009
Населення молодше працездатного віку (осіб, станом на 00.01.2022)	51845
Бюджет тергромади (2021, загальний фонд без урахування міжбюджетних трансфертів, млн. грн)	2 163,85
Індекс податкоспроможності тергромади	-
Базова дотація тергромади (тис. грн.)	-
Реверсна дотація тергромади (тис. грн.)	-
Кількість ЦНАП в тергромаді	1

Херсонська територіальна громада

Загальна кількість родовищ в межах територіальних громад	14
Родовища горючих корисних копалин	Відсутні
Родовища неметалічних корисних копалин	Суглинок (Комишанське 4 та Херсонське 2)
Родовища підземних вод	Води питні і технічні (родовища Херсонське (9 ділянок), Теплоенергівське (2 ділянки) та Херсонський річпорт (1 ділянка)
Коротка характеристика мінерально-сировинних ресурсів в територіальних	У межах територіальної громади знаходяться два родовища суглинків (Комишанське 4 та Херсонське 2) та дванадцять родовищ питної та технічної води (ділянки Верхньо-Антонівська, Данон Дніпро, Дніпровський термінал, Кіндійська 1, 2, Херсонський маслозавод, Укрсільгоспмаш, Херсонська 1, 2, Шуменська, Таврійська, Херсонський річпорт), з них станом на 2021 рік Херсонське 2 родовище суглинків та ділянка підземних вод Херсонський річпорт не розробляються

ГЕОЛОГІЧНА БУДОВА І КОРИСНІ КОПАЛИНИ

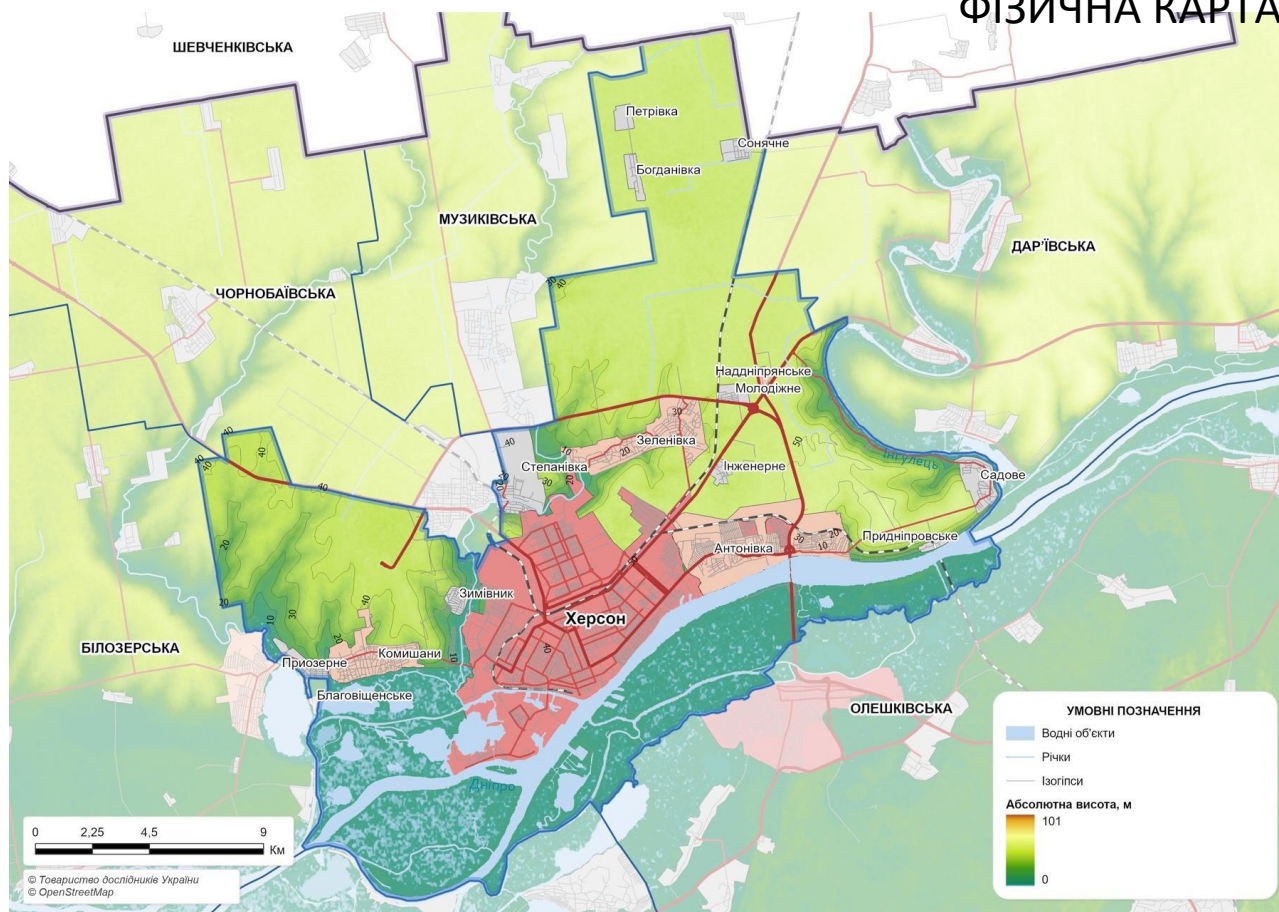
ГЕОМОРФОЛОГІЯ

Херсонська територіальна громада

Середня висота, м	26,5
Мінімальна висота, м	0
Максимальна висота, м	59
Амплітуда висот, м	59
Пласка територія (%)	85,94
Дуже пологі схили (%)	12,45
Пологі схили (%)	1,40
Слабко спадисті схили (%)	0,19
Спадисті схили (10%)	0,01
Сильно спадисті схили (%)	0,00
Середній показник вертикального розчленування (м/км.кв)	15,4
Середній показник крутизни схилів (°)	0,82
Середній показник горизонтального розчленування (км /км.кв)	0,66
Геоморфологічна карта (коротка характеристика у розрізі тергромад)	Основна частина громади (70% площі громади) знаходиться у межах Буго-Дніпровської лесової рівнини, що в генетичному відношенні являє собою пластово-денудаційну субгоризонтальну плоску рівнину на неогенових відкладах. Південна частина громади (30% площі громади) знаходиться у межах Нижньодніпровської терасово-дельтової рівнини, що в генетичному відношенні являє собою плоску флювіально-дельтову рівнину (Дніпровські плавні). На пласкому високому вододілі у півн. частині громади слабко розвинений западинний рельєф представлений подоподібним зниженням площею 477,6 га (1% площі громади). Рельєф громади яружно-балковий - розгалужені, крупні та глибокі (до 30-40 м) балки у зах. частині громади. Невеликі балки та лощини, які впадають у Дніпро та Інгулець в сх. частині громади (на сх. від Херсона)
Гіпсометрична карта (коротка характеристика у розрізі тергромад)	Середня висота у межах громади: 26,5 м. Максимальна висота: 59 м (півд.-зах. околиця с. Садове). Мінімальна висота: 0 м (уріз води р. Дніпро). Амплітуда висот: 59 м
Карта схилів (коротка характеристика у розрізі тергромад)	Територія громади характеризується переважно пласким рельєфом: 85,9% площі громади - це пласкі поверхні, інші 14,1% - це схили. Найбільші площі зайняті дуже пологими схилами (1-3°) - 12,5%; менше пологими (3-5°) - 1,4% та слабкоспадистими (5-7°) схилами - 0,2%. Спадисті та сильноспадисті схили (крутизною понад 7°) зустрічаються в річкових долинах Дніпра та Інгульця

ФІЗИЧНА КАРТА

КЛІМАТИЧНІ УМОВИ

Херсонська територіальна громада

ГІС-портал
Херсонської
області

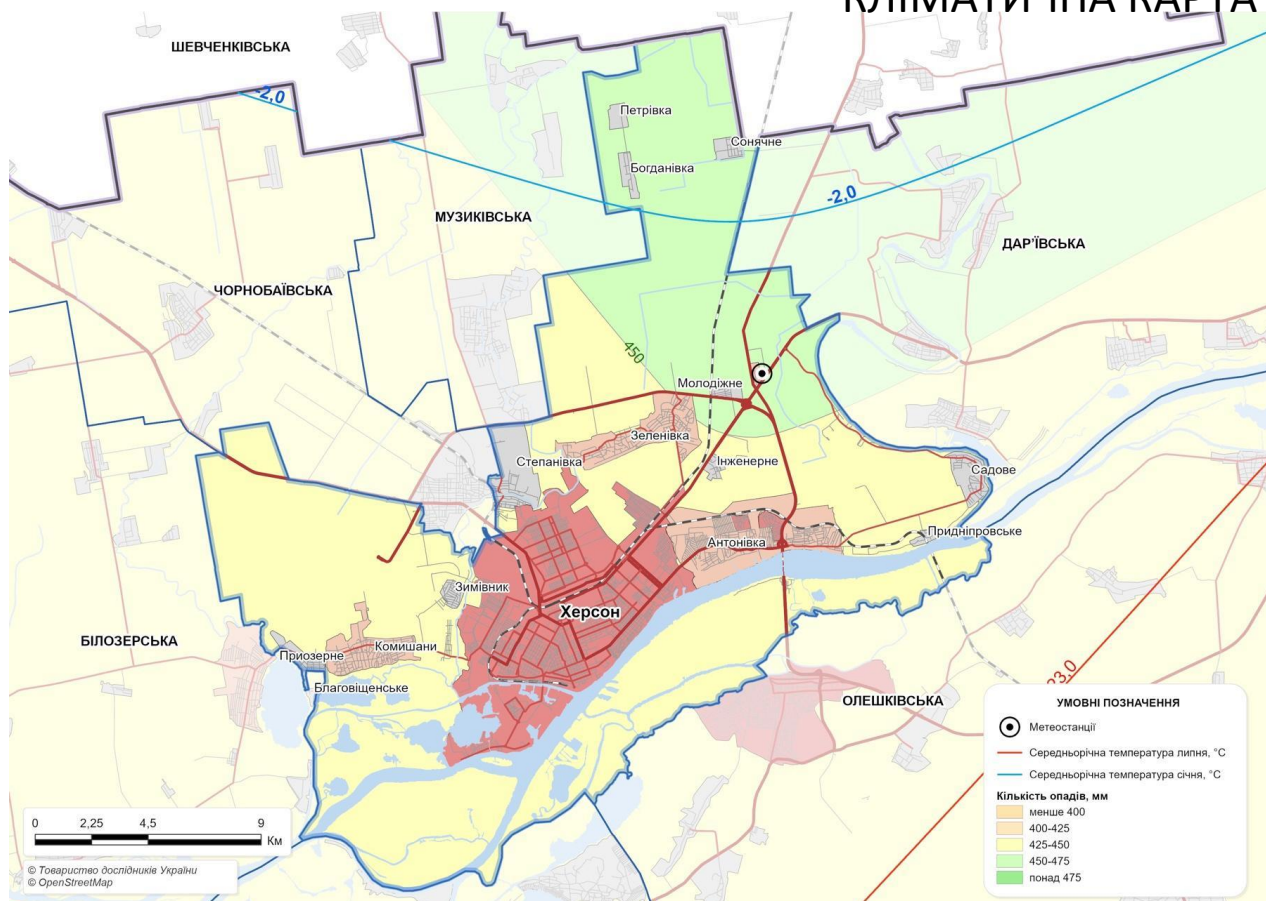

Коротка характеристика кліматичних умов територіальних громад

Середньорічна температура: +10,2°C. Середня температура січня: -1,9...-2,0°C. Середня температура липня: +22,8°C. Середньорічна кількість опадів: 440-460 мм. Найнижча зафіксована температура: -32°C. Найвища зафіксована температура: +39°C. Територія знаходиться у дуже посушливій, помірно жаркій агрокліматичній зоні з м'якою зимою. В м. Херсон знаходиться стаціонарна метеостанція

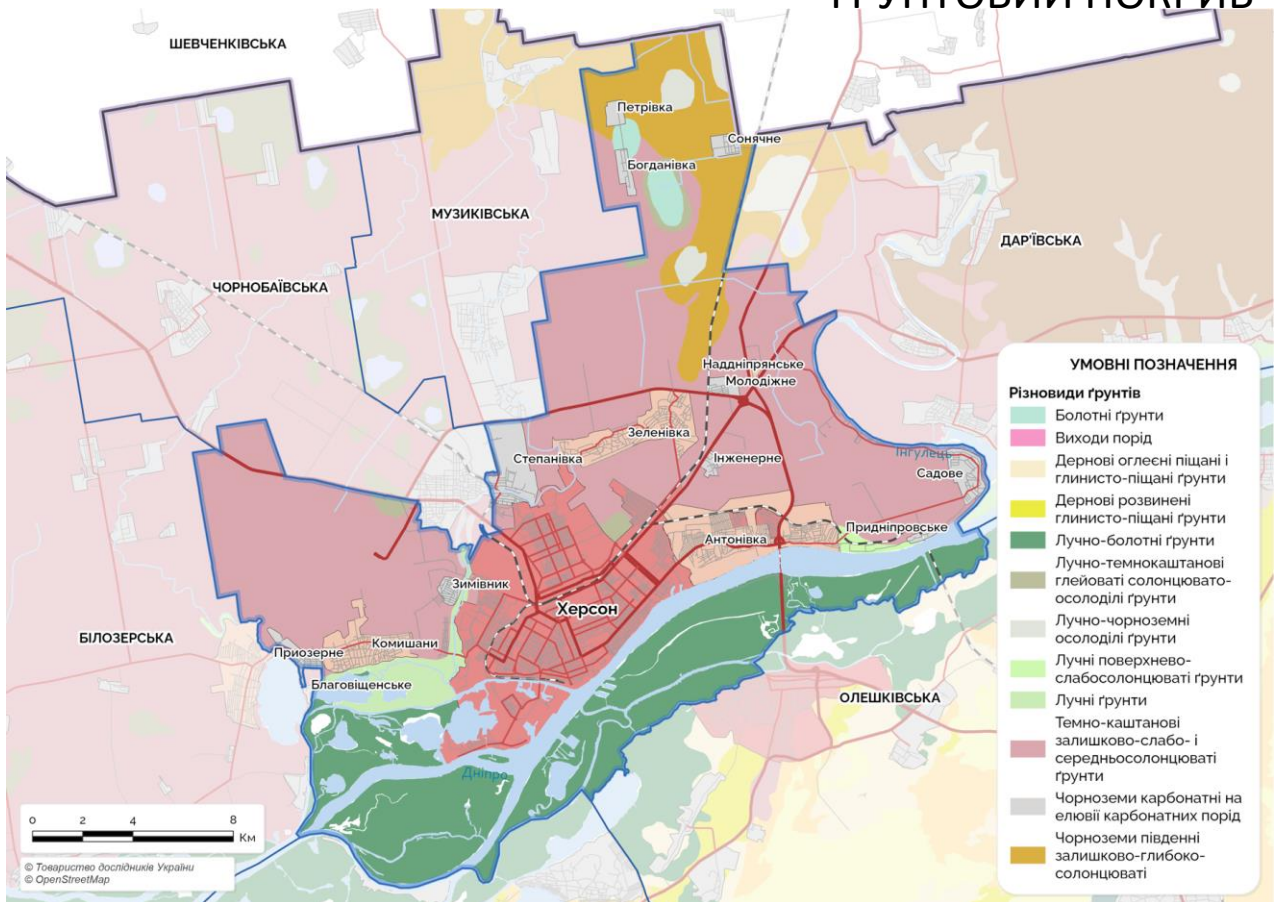
Херсонська територіальна громада

КЛІМАТИЧНА КАРТА

Коротка характеристика рослинного покриття тергромади	Рослинний покрив територіальної громади представлений: агрофітоценозами на місці різнотравно-типчаково-ковилових степів та остепнених луків степових подів (183,02 кв.км.; 40,5% площі громади); болотистими луками тривало залитих заплав (плавні) - очеретяні, рогузові (рогіз вузьколистий), комишеві (куга озерна), осокові (осока гостра) в поєднанні із заростями верб (верба біла), тополь (осокір) і різнотравно-злаковими луками (пирій повзучий, очеретник звичайний, мітлиця велетенська, зубровник звичайний, плакун прутяний, вероніка довголиста, деревій хрящуватий та ін.) (67 кв.км.; 14,79% площі громади); південними ксерофітними степами з переважанням ковили української та участю айстри волохатої, пижма тисячолісного в поєднанні з справжніми та остепненими луками степових подів з переважанням пирію подового, китника лучного, тонконога вузьколистого, осоки ранньої, лисонасінника оманового та ін. (38,18 кв.км.; 8,43% площі громади); байрачними дубовими та дубово-ясеновими заплавними широколистяними лісами з домішкою клена польового, в'яза листуватого та степових видів (жовта акація кущова, терен, залізник бульбистий та ін.) (19,18 кв.км.; 4,23% площі громади); полезахисними лісосмугами з робінією псевдоакацією, дубом звичайним, ясеном пенсильванським, кленами ясенolistим і гостролистим та ін. (8,26 кв.км.; 1,82% площі громади); різнотравно-злаково остепненими слабозасоленими луками з переважанням костриці валіської, мітлиці виноградної, тонконігу вузьколистого, пирію повзучого, костриці східної, морквічника лучного, подорожника Корнута та ін. (1,3 кв.км.; 0,29% площі громади)
Коротка характеристика ґрунтового покриття тергромади	ґрунтовий покрив територіальної громади представлений: темно-каштановими залишково-слабо- і середньосолонцюватими ґрунтами (260,7 кв. км.; 57,55% площі громади), лучно-болотними ґрунтами (83,2 кв. км.; 18,36% площі громади), чорноземами південними залишково-глибоко-солонцюватими (35,1 кв. км.; 7,74% площі громади), лучними ґрунтами (10,1 кв. км.; 2,22% площі громади), лучно-темнокаштановими глейоватими солонцювато-осолоділими ґрунтами (7,4 кв. км.; 1,64% площі громади), болотними ґрунтами (5,4 кв. км.; 1,19% площі громади), лучно-чорноземними осолоділими ґрунтами (4,8 кв. км.; 1,06% площі громади), лучними поверхнево-слабосолонцюватими ґрунтами (3,2 кв. км.; 0,7% площі громади), чорноземами карбонатними на елювії карбонатних порід (0,3 кв. км.; 0,08% площі громади), виходами порід (0,2 кв. км.; 0,04% площі громади)

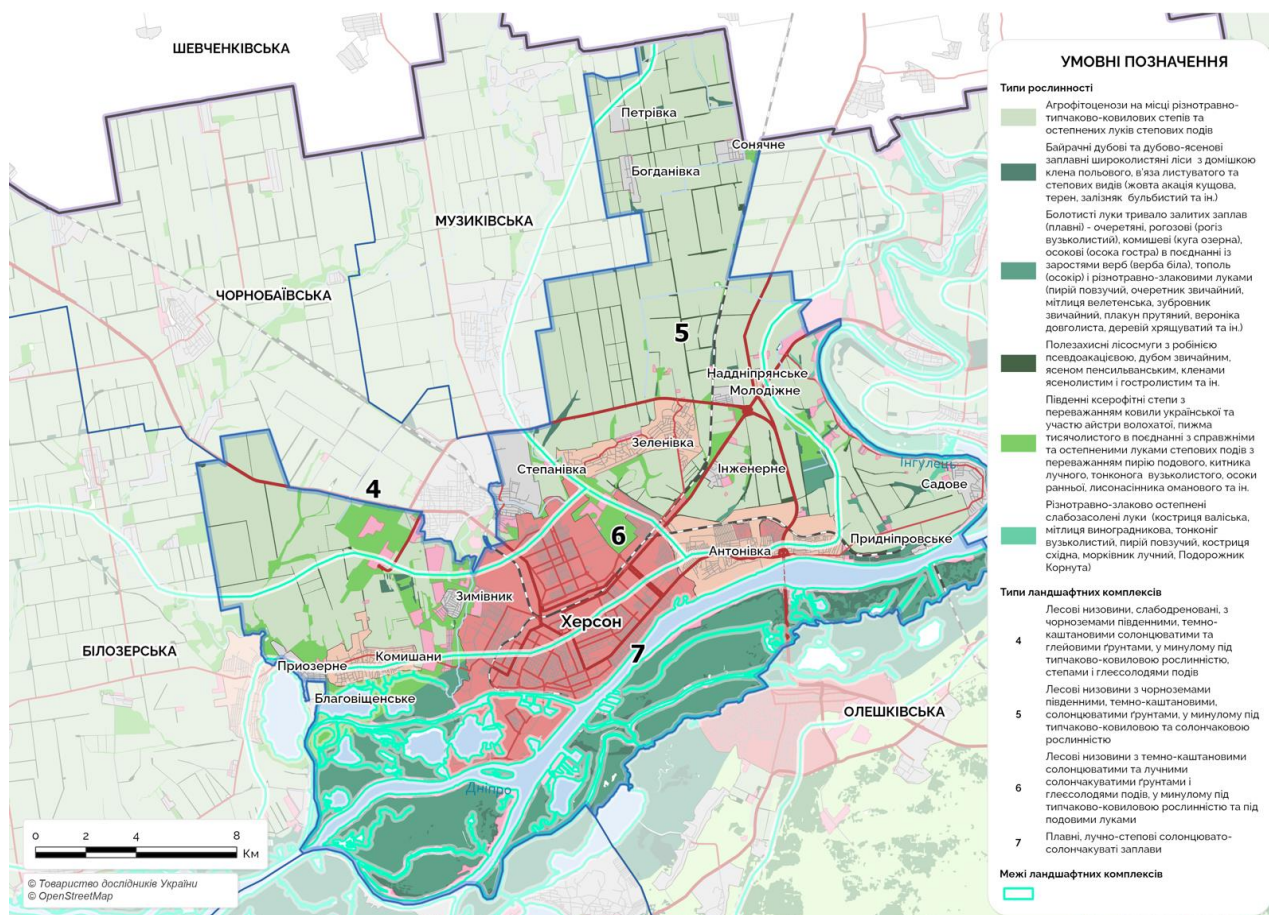
ҐРУНТОВИЙ ПОКРИВ

Коротка характеристика ландшафтної структури тергромади

Ландшафтна структура території громади представлена: плавними, лучно-степовими солонцюватого-солончакуватими заплавами (152,33 кв. км.; 33,63% площі громади), лесовими низовинами з чорноземами південними, темно-каштановими, солонцюватими ґрунтами, у минулому під типчаково-ковиловою та солончаковою рослинністю (145,42 кв. км.; 32,08% площі громади), лесовими низовинами з темно-каштановими солонцюватими та лучними солончакуватими ґрунтами і глеєсолодями подів, у минулому під типчаково-ковиловою рослинністю та під подовими луками (62,93 кв. км.; 13,89% площі громади), лесовими низовинами, слабодренованими, з чорноземами південними, темно-каштановими солонцюватими та глейовими ґрунтами, у минулому під типчаково-ковиловою рослинністю, степами і глеєсолодями подів (49,67 кв. км.; 10,97% площі громади)

Ландшафтна структура території

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН: 2021 рік

Херсонська
територіальна громада

Коротка характеристика об'єктів природно-заповідного фонду	Мережа об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення на території громади представлена: національним природним парком "Нижньодніпровський" (9161,98 га; 20,24% площі громади). Мережа об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення на території громади представлена: ботанічною пам'яткою природи "Віковий дуб" (0,17 га; 0,001% площі громади), ботанічною пам'яткою природи "Дуб Черешчатий" (0,07 га; 0,001% площі громади), ботанічною пам'яткою природи "Дуб" (0,05 га; 0,001% площі громади), ботанічною пам'яткою природи "Дуб на "Інтенсивці" (0,05 га; 0,01% площі громади), ботанічною пам'яткою природи "Дуб черешчатий" (0,05 га; 0,001% площі громади), ботанічною пам'яткою природи "Віковий дуб" (0,03 га; 0,001% площі громади), парком-пам'яткою садово-паркового мистецтва "Дендропарк Аграрно-економічного університету" (14 га; 0,03% площі громади), парком-пам'яткою садово-паркового мистецтва "Казенний сад (Парк школи-інтернат № 2)" (8 га; 0,02% площі громади), парком-пам'яткою садово-паркового мистецтва "Дендропарк УкрНДІЗЗУ" (5,6 га; 0,01% площі громади), парком-пам'яткою садово-паркового мистецтва "Ботанічний сад Херсонського державного університету" (2,4 га; 0,01% площі громади)
Коротка характеристика перспективних об'єктів природно-заповідного фонду	Мережа перспективних об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення на території громади представлена: ботанічною пам'яткою природи «Архівний дуб», ботанічною пам'яткою природи «Херсонська вікова сосна», ботанічною пам'яткою природи «Дуб сільськогосподарського училища», комплексною пам'яткою природи «Байди-Бомбандери», ландшафтною пам'яткою природи «Острівець», ландшафтним заказником «Кудикіни гори», ботанічним заказником «Зеленівський степ» (Джерело: Мойсієнко І. І., Ходосовцев О. Є., Пилипенко І. О., Бойко М. Ф., Мальчикова Д. С., Клименко В. М., Пономарьова А. А., Захарова М. Я., Дармостук В. В. Перспективні заповідні об'єкти Херсонської області. Херсон: Видавничий Дім «Гельветика», 2020. 166 с. DOI: 10.32782/978-966-992-049-2/1-166).

**Коротка характеристика
екомережі**

Загальна площа екомережі тергромади становить 176,42 кв. км. (38,98% від загальної площі території громади).

Екологічна мережа в межах територіальної громади представлена наступними типами наземного покриву: лучно-степовими територіями (106,22 кв. км.; 60,21% площі екомережі); лісові території становлять (19,12 кв. км.; 10,84% площі екомережі), території охоплені полезахисними лісосмугами займають (8,26 кв. км.; 4,68% площі екомережі); піщаними територіями (0,34 кв. км.; 0,19% площі екомережі); внутрішні води (42,48 кв. км.; 24,08% площі екомережі).

Екологічна мережа в межах територіальної громади представлена наступними типами рослинного покриву: болотистими луками тривало залитих заплав (плавні) - очеретяні, рогозові (рогоз вузьколистий), комишеві (куга озерна), осокові (осока гостра) в поєднанні із заростями верб (верба біла), тополь (осокір) і різнотравно-злаковими луками (пирій повзучий, очеретник звичайний, мітлиця велетенська, зубровник звичайний, плакун прутяний, вероніка довголиста, деревій хрящуватий та ін.) (67 кв. км.; 37,98% площі екомережі); південними ксерофітними степами з переважанням ковили української та участю айстри волохатої, пижма тисячолісного в поєднанні з справжніми та остепненими луками степових подів з переважанням пирію подового, китника лучного, тонконога вузьколистого, осоки ранньої, лисонасінника оманового та ін. (38,18 кв. км.; 21,64% площі екомережі); байрачними дубовими та дубово-ясеновими заплавними широколистяними лісами з домішкою клена польового, в'яза листуватого та степових видів (жовта акація кущова, терен, залізник бульбистий та ін.) (19,18 кв. км.; 10,87% площі екомережі); полезахисними лісосмугами з робінією псевдоакацією, дубом звичайним, ясенем пенсильванським, кленами ясенolistим і гостролистим та ін. (8,26 кв. км.; 4,68% площі екомережі); різнотравно-злаково остепненими слабозасоленими луками з переважанням костриці валіської, мітлиці виноградникової, тонконігу вузьколистого, пирію повзучого, костриці східної, морквічника лучного, подорожника Корнута та ін. (1,3 кв. км.; 0,74% площі екомережі).

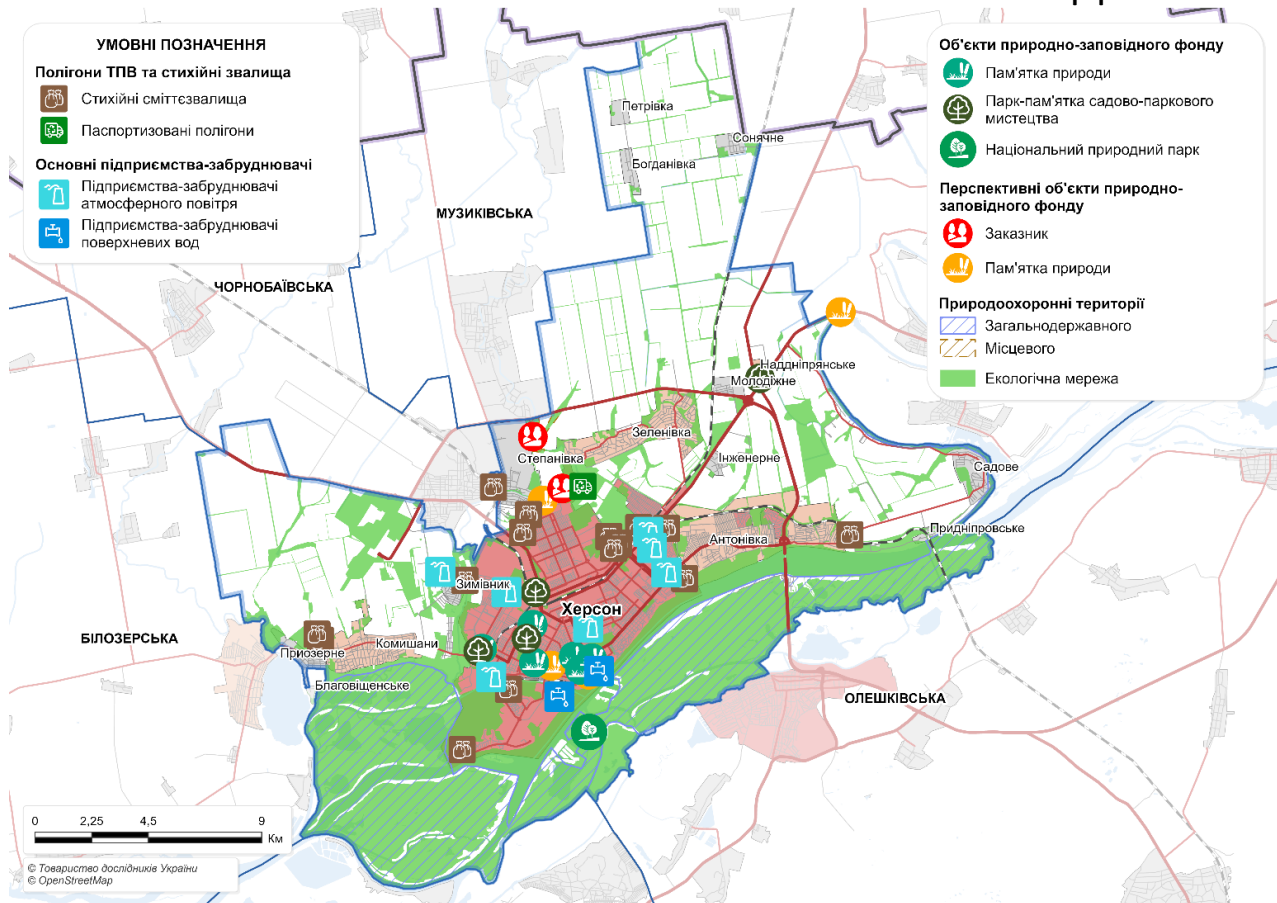
Ландшафтна структура екологічної мережі тергромади представлена: плавними, лучно-степовими солонцюватого-солончакуватими

	заплавами (87,49 кв. км.; 49,59% площі громади), лесовими низовинами з чорноземами південними, темно-каштановими, солонцюватими ґрунтами, у минулому під типчаково-ковиловою та солончаковою рослинністю (20,6 кв. км.; 11,68% площі громади), лесовими низовинами з темно-каштановими солонцюватими та лучними солончакуватими ґрунтами і глеєсолодями подів, у минулому під типчаково-ковиловою рослинністю та під подовими луками (15,67 кв. км.; 8,88% площі громади), лесовими низовинами, слабодренованими, з чорноземами південними, темно-каштановими солонцюватими та глейовими ґрунтами, у минулому під типчаково-ковиловою рослинністю, степами і глеєсолодями подів (10,13 кв. км.; 5,74% площі громади)
Коротка характеристика сайтів (об'єктів) Смарагдової мережі тергромади	Смарагдова мережа на території громади представлена наступними сайтами (об'єктами): "Нижній Дніпро" (12021,36 га; 26,56% площі громади)
Коротка характеристика екологічного стану, лісових та земельних ресурсів	За період з 2000 по 2020 роки втрата лісових насаджень в громаді складає 23 га. В межах громади відомий один полігон ТПВ та п'ятнадцять стихійних сміттєзвалищ. У територіальній громаді переважають помірно еродовані ґрунти (79% площі громади)
Оцінка стану забруднення навколишнього середовища у межах територіальних громад	У межах територіальної громади знаходиться сім підприємств-забруднювачів атмосферного повітря (Публічне АТ «Таврійська будівельна компанія», Приватне АТ «Херсонський нафтопереробний завод», Публічне АТ «Херсонгаз», Публічне АТ «Херсонська теплоелектроцентраль», Управління магістральних газопроводів «Харківтрансгаз» ПАТ «Укртрансгаз», ТОВ «Херсонський тепличний комбінат» та ТОВ «Зоотехнологія») та два підприємства-забруднювачі поверхневих вод (МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства м. Херсона» та Державний завод «Палада»)

Херсонська територіальна громада

ЕКОЛОГІЧНА МЕРЕЖА

ТА ЗАБРУДНЕННЯ

ДЕМОГРАФІЯ ДОВОЄННОГО ЧАСУ

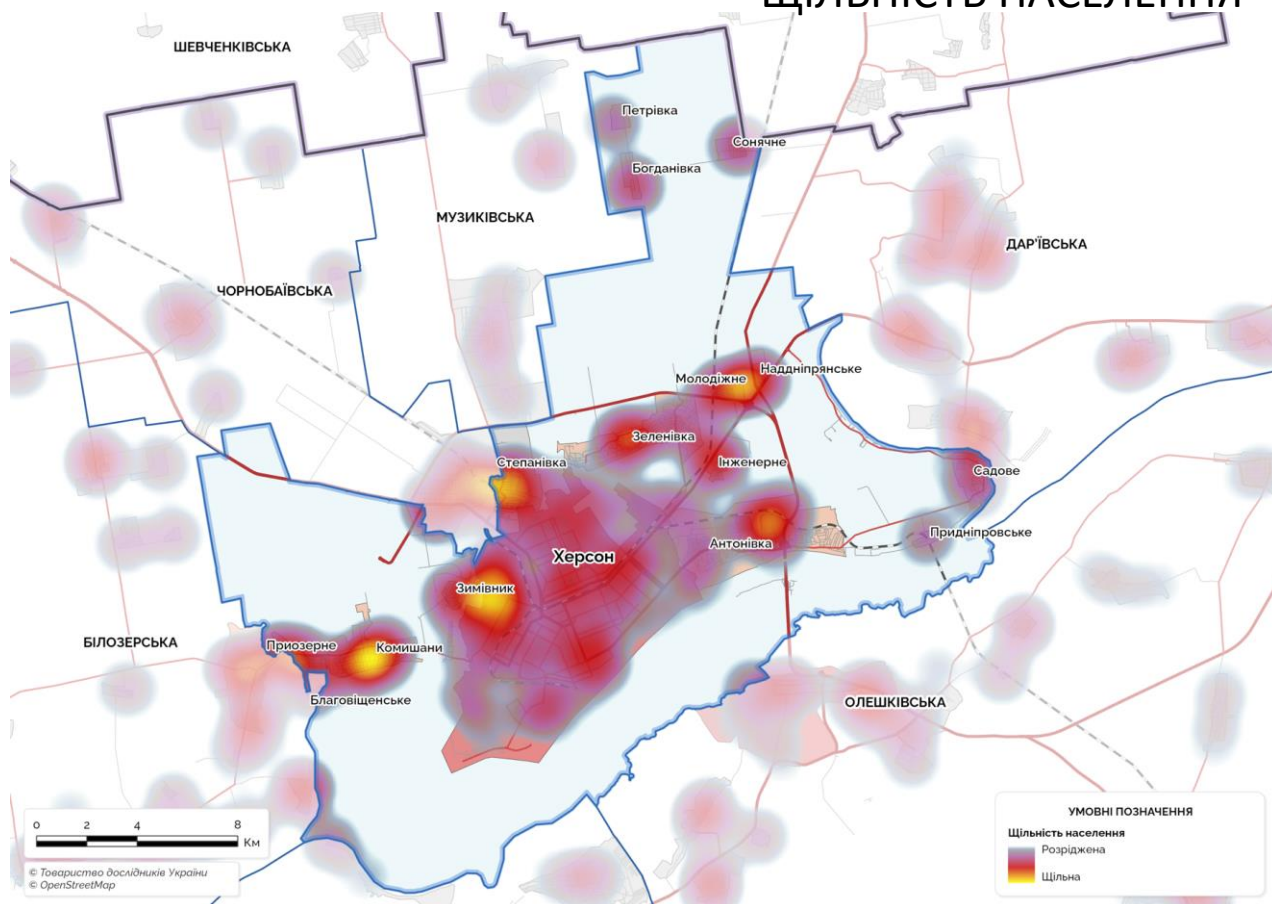

Херсонська територіальна громада

Коротка характеристика демографічного потенціалу	Чисельність населення Херсонської територіальної громади на 1 січня 2022 року складало 317752 особи, які проживали в 16 населених пунктах. Для Херсонської громади характерною була надвисока концентрація населення тільки в кількох населених пунктах. Так, переважаюча чисельність населення проживала в адміністративному центрі – місті Херсоні (87,8%), а перших трьох за людністю поселеннях (Херсон, Антонівка і Комишани) сконцентровано 93,3% населення громади. В цілому, населення територіальної громади складало понад 70,5% населення Херсонського району та 31,7% населення Херсонської області на відповідний період. Густота населення складала на початок 2022 року майже 703 особи на квадратний км (85 без Херсона), щільність населених пунктів складала 3,5 на 100 км². Середня відстань між населеними пунктами – 5,13 км, середня людність населеного пункту складала 19000 осіб (2574 особи без урахування Херсона). Частка осіб старша працездатного віку складає 23,56%, що відносить громаду до групи територіальних одиниць з середньою часткою осіб пенсійного віку відносно середньообласного параметру. Навантаження цією віковою групою на осіб працездатного віку сягає 382 осіб на 1000 осіб працездатного віку, що є нижчим за середній показник. Частка молодшої групи складає 17% населення, що відносить громаду до групи територіальних одиниць з низьким показником. Діти формують низьке демографічне навантаження на рівні 270 на 1000 осіб працездатного віку. Загальне демографічне навантаження є низьким по Херсонській області і складає 652 особи на 1000 осіб працездатного віку
Етнічна структура та національні артефакти в тергромаді	В межах тергромади знаходиться 21 етнічна громада, а саме: азербайджанців, асирійців, білорусів, болгар, вірмен, в'єтнамців, греків, євреїв, курдів, литовців, молдован, німців, ромів, росіян, турків, узбеків (м. Херсон), кримських татар (м. Херсон, сел. Антонівка, с-ще Зеленівка). На території громади є об'єкти матеріальної спадщини культури болгар (культурний центр в м. Херсон), вірмен (пам'ятний знак в м. Херсон), греків (храм, цвинтар та музейна експозиція в м. Херсон), євреїв (синагоги, культурний центр та цвинтар в м. Херсон), молдован (поховання молдавського господаря Маноле Русета та архітектурна пам'ятка в м. Херсон), німців (цвинтар, архітектурні пам'ятки та музейна експозиція в м. Херсон), поляків (костел, польські поховання на цвинтарі, музейна експозиція в м. Херсон), турків (культурний центр в м. Херсон)

Херсонська територіальна громада

ЩІЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Херсонська територіальна громада

Вплив війни на демографічний потенціал тергромади

Повномасштабне вторгнення, режим окупаційної влади та інтенсивність бойових дій на території Херсонської громади викликали катастрофічне скорочення населення. Загальне зменшення станом на 1 квітня 2023 року від чисельності 1 січня 2022 року склало понад 72%. При чому, в селі Придніпровському лишилося лише 2 мешканці з 139 в цей період. Окрім цього села, найбільші показники скорочення демонструє м. Херсон – майже 76% від чисельності 1 січня 2022 року. Взагалі, саме скорочення населення Херсона, який концентрував 87% населення громади, вплинуло на показники не лише громади, але й всього звільненого Правобережжя Херсонської області. Слід відзначити, що село Зимівник збільшило чисельність населення на 10%, можливо, виступаючи в якості місцевої відносно безпечної території.

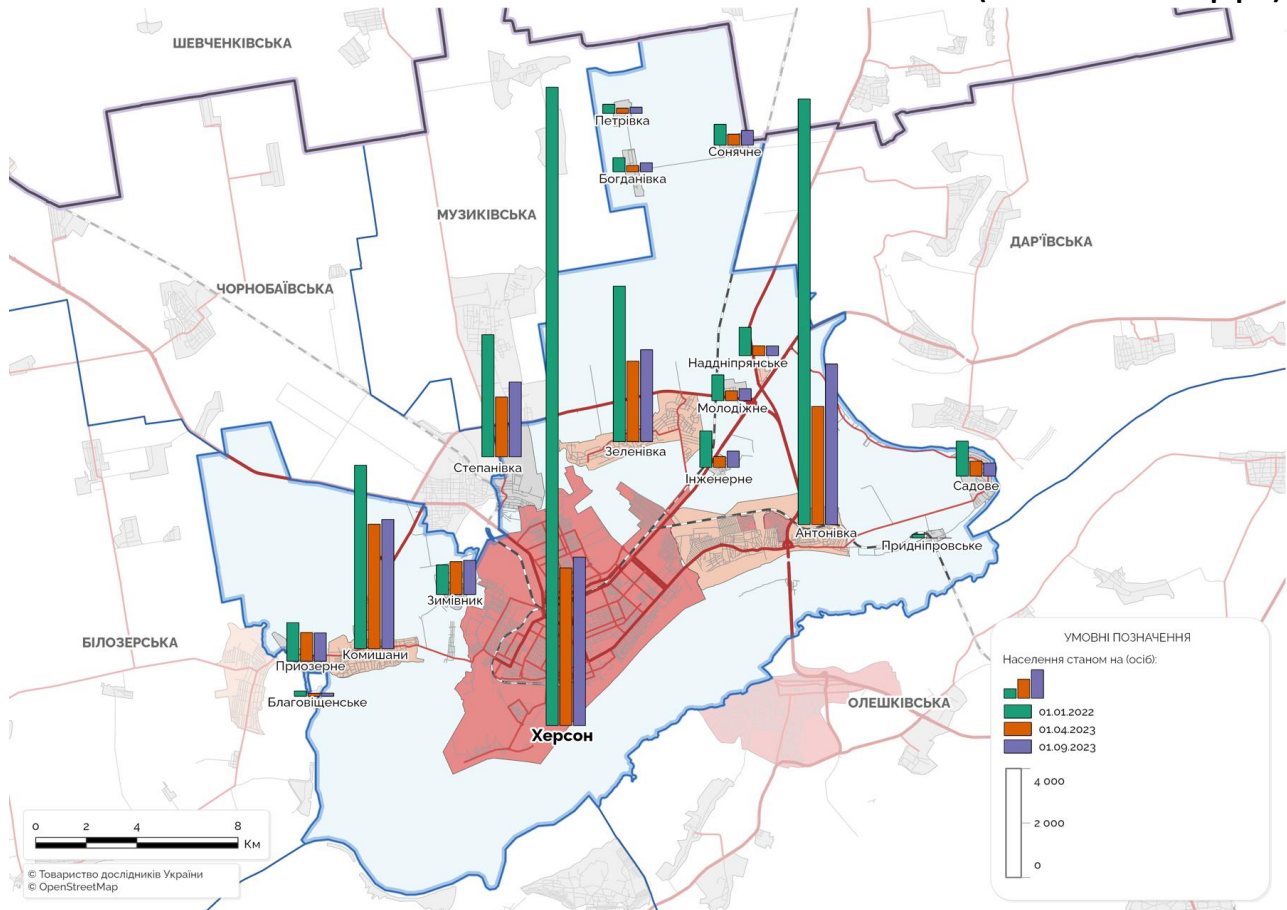
Необхідно відзначити, що розташування громади фактично на лінії фронту після звільнення впливає на темпи відновлення. Херсонська громада відноситься до числа тих, де відбувається подальше скорочення населення. Так, з 1 квітня 2023 по 1 січня 2025 року населення громади зменшилося 5450 осіб або на майже 2% чисельності населення станом на початок 2022 року (мінус 6,3% від 1 квітня 2023). Таким чином, на 2025 рік, чисельність громади складає лише 81549 осіб або біля чверті (25,6% від числа мешканців на 1 січня 2022 року). Остаточо знелюдніло станом на 2025 рік село Придніпровське. Катастрофічно впала чисельність населення в Антонівці (залишилося 17,8% від 1 січня 2022), с.Садове (7,8%), м. Херсон (наявні менше 24% населення від чисельності 1 січня 2022 року).

Негативним аспектом залишається деформована вікова структура населення. Частка пенсіонерів перевищує 61% населення. Частка дітей складає менше 8%. Існуюча вікова структура населення говорить про втрату на сьогодні можливостей для відновлення населення за рахунок природного руху.

На 1 січня 2025 року густота населення складає майже 180 осіб на км² (34 осіб на квадратний кілометр без урахування показників м. Херсон), щільність населених пунктів складала 3,5 на 100 км². Середня відстань між населеними пунктами – 5,13 км, середня людність населеного пункту складала 5436 осіб (1194 особи без урахування Херсона).

Херсонська територіальна громада

ЗМІНА ДЕМОГРАФІЧНОЇ СТРУКТУРИ НАСЕЛЕННЯ (2022-2023 рр.)

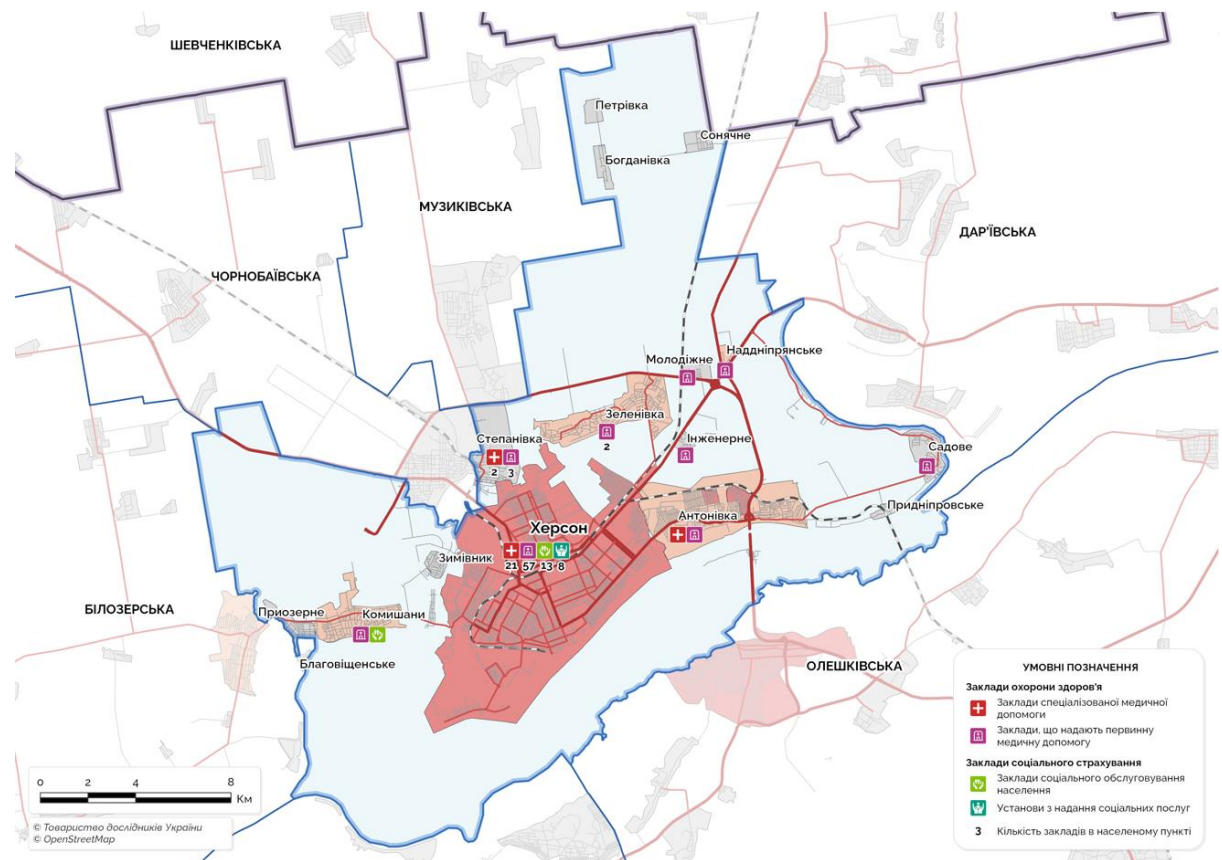
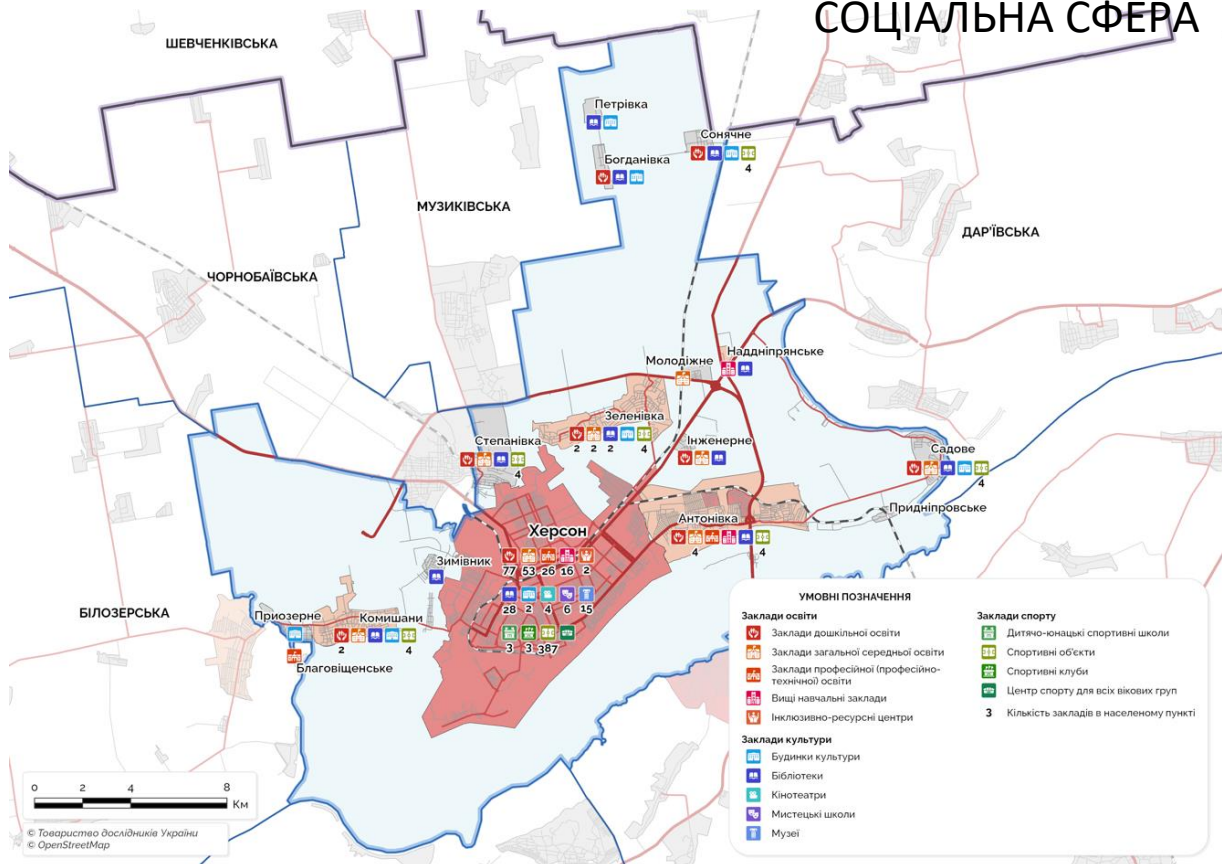
СОЦІАЛЬНА СФЕРА: 2021 рік

Херсонська
територіальна громада

Коротка характеристика закладів освіти	Мережа закладів освіти складається з 87 ЗДО, 64 ЗЗСО, 9 ЗП(ПТ)О, 12 ЗПО . Із 64 ЗЗСО за типами: заклади загальної середньої освіти I ступеня – 3; заклади загальної середньої освіти I-II ступеня – 2; заклади загальної середньої освіти I-III ступеня – 21; заклади загальної середньої освіти II-III ступеня – 2; гімназії – 8; ліцеї – 11; спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням окремих предметів – 4; спеціальні школи – 1; НВК – 10 приватні заклади – 2 . Усього в ЗЗСО навчається 22 255 учнів, освітній процес забезпечує 1593 педагогічних працівників. У найбільшому закладі навчається 927 учні, в найменшому - 52. Показник фактичної наповнюваності класів складає 27,4 і змінюється від 33,7 до 9,3 за окремими закладами. Навантаження на одного вчителя у громаді складає 14 учнів і змінюється від 19 до 3 учнів на одного вчителя. У громаді функціонує 2 інклюзивно-ресурсні центри
Медична сфера	Медична сфера територіальної громади складається із 25 закладів спеціалізованої медичної допомоги, 66 закладів первинної медичної допомоги, в тому числі 15 закладів ПМД зареєстровано в системі ehealth. Послуги первинної медичної допомоги надають 245 лікарів, із якими укладено 310477,5 декларацій, що становить 95,22 % від загальної кількості населення територіальної громади
Коротка характеристика сфери соцзахисту	Херсонську територіальну громаду характеризує найбільш розширена мережа установ та закладів соціального захисту у регіоні. Їх у громаді 19. Робота із соціального захисту реалізується через спеціальні структурні підрозділи Виконавчого комітету: 3 Територіальних центри соціального обслуговування; 1 Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; 4 Служби у справах дітей та 1 Центр обліку бездомних осіб, 2 Фонди соціального страхування, 1 Центр зайнятості.
Коротка характеристика сфери культури	Територіальна громада характеризується найвищим у регіоні навантаженням користувачів на заклади культури. У громаді 9 клубних закладів, 40 публічних бібліотек, 15 музеїв, 6 закладів спеціалізованої мистецької освіти, 1 художня галерея дитячої та юнацької творчості.
Коротка характеристика спортивної сфери	Громада має найбільш розгалужену та розвинену спортивну інфраструктуру у регіоні, яку формує 411 спортивних об'єктів - 103 футбольних поля, 102 спортивних зали, 1 стадіон, 200 спортивних майданчиків, 2 спортивні комплекси, 3 спортивні клуби, 1 водно-спортивна база, 1 центру спорту для всіх вікових груп та 6 ДЮСШ та 2 дитячо-юнацьких клуби фізичної підготовки

СОЦІАЛЬНА СФЕРА

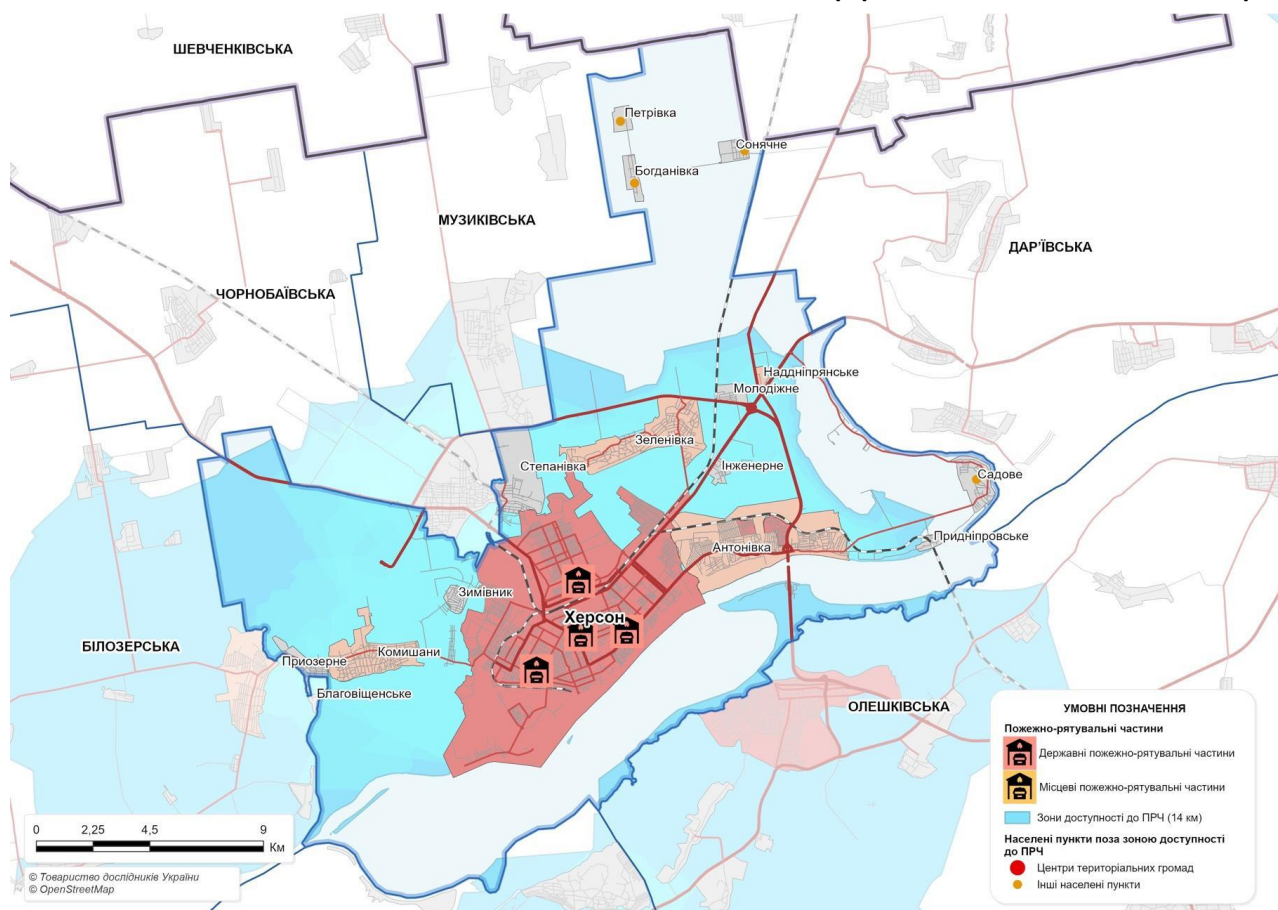
ІНФРАСТРУКТУРА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ: 2021 рік

Херсонська територіальна громада

Коротка характеристика пожежної безпеки в тергромаді	В межах територіальної громади знаходиться чотири пожежно-рятувальні частини, розміщені в центрі територіальної громади. Загалом 11 із 16 населених пунктів тергромади знаходяться в межах 20 хвилинної доступності до пожежно-рятувальних частин (ПРЧ), лише 1% населення тергромади проживає поза зоною доступності 20 хвилин до ПРЧ
Загальний рівень техногенної безпеки тергромади	Високий рівень організації реагування на надзвичайні ситуації при дуже високому потенціалі виникнення техногенної небезпеки в тергромаді. Тергромада потребує збільшення кількості сил реагування на надзвичайні ситуації
Коротка характеристика техногенної безпеки в тергромаді	В межах територіальної громади розміщено 49 підрозділів реагування на надзвичайні ситуації, в тому числі чотири державні пожежно-рятувальні частини. Загалом на території тергромади розміщено 115 об'єктів техногенної небезпеки: 4 - непридатні до використання отрутохімікати, 97 - пожежовибухонебезпечні, 5 - токсичні промислові відходи, 4 - хвостосховища та шламосховища, 5 - хімічно небезпечні об'єкти

Херсонська територіальна громада СИЛИ РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ

ГОСПОДАРСЬКИЙ РОЗВИТОК У МИРНИЙ ЧАС

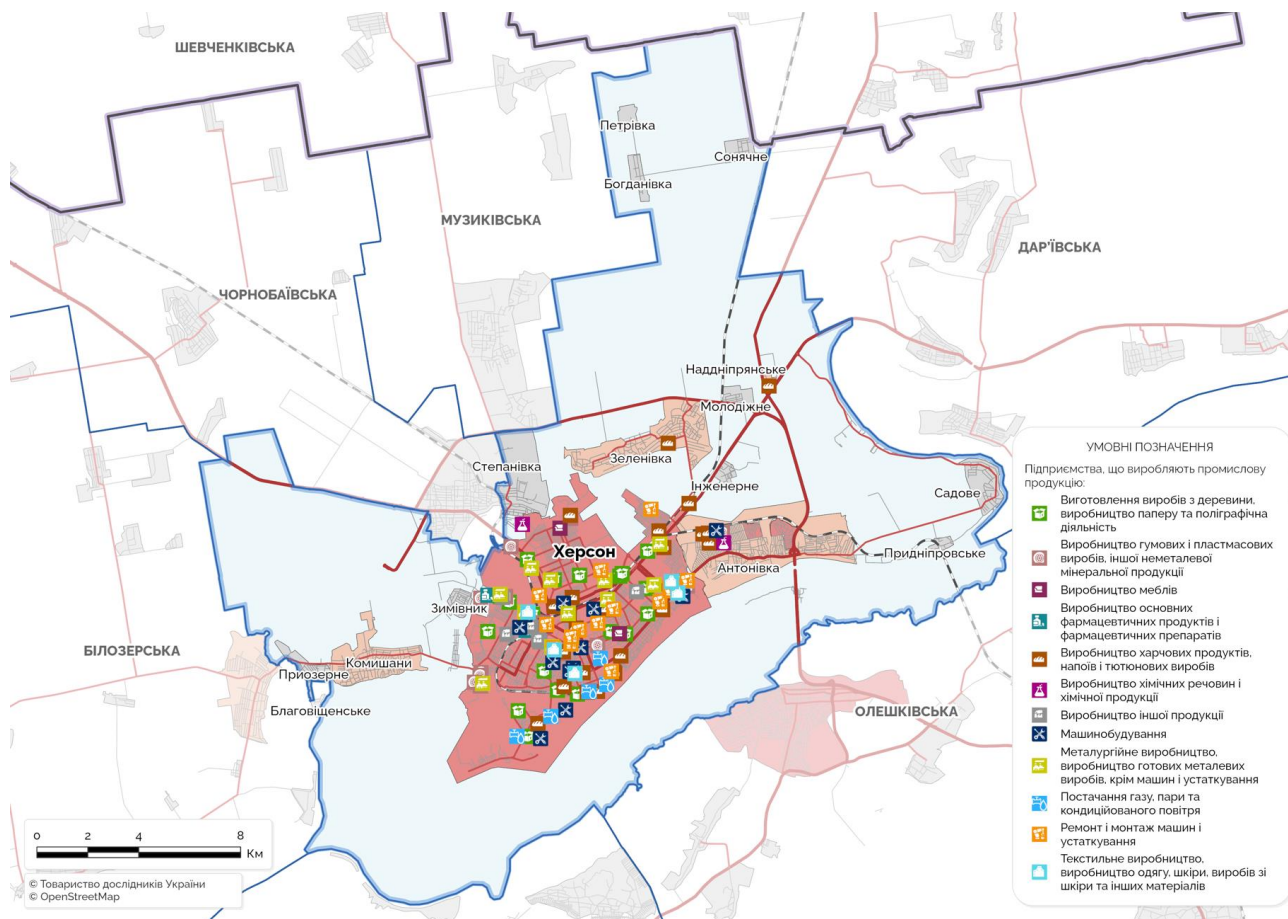

Херсонська територіальна громада

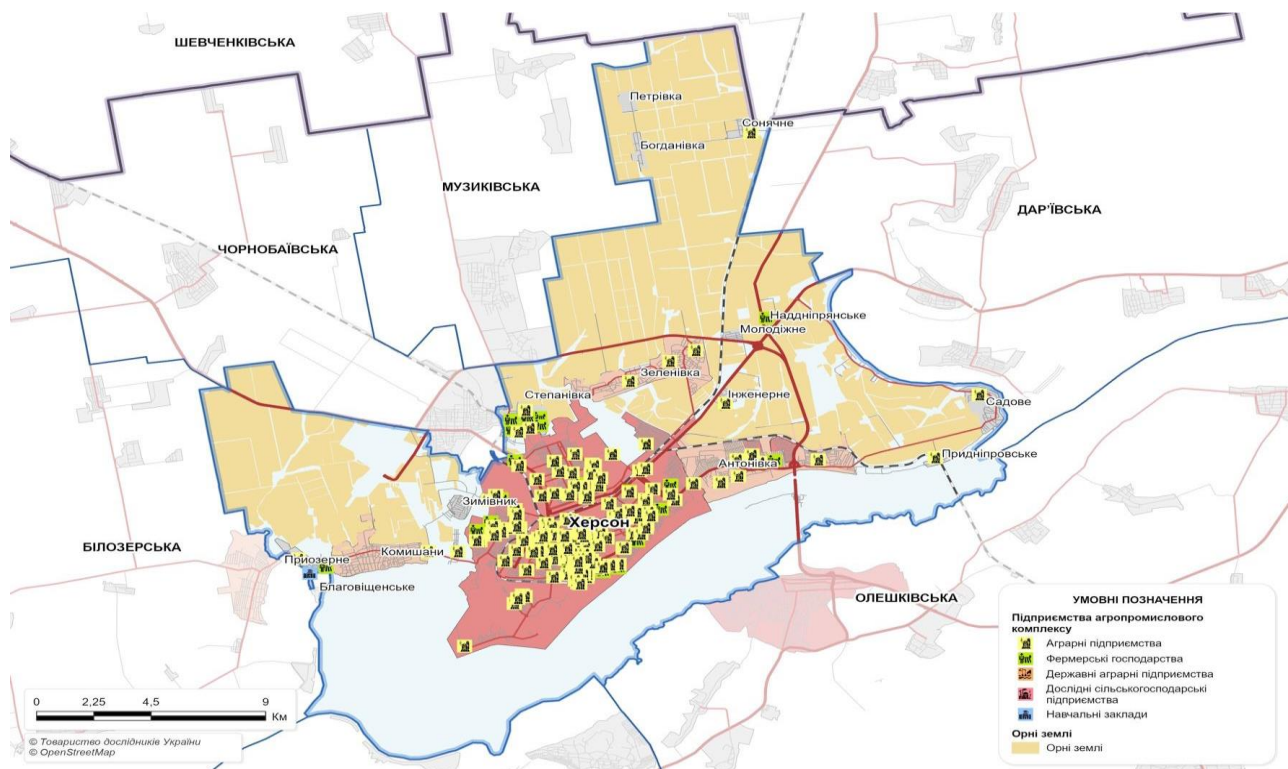
Коротка характеристика промислового розвитку територіальних громад	До початку військової агресії російської федерації харчова промисловість залишалася найбільш стабільною галуззю міської індустрії. Вона була представлена 27 підприємствами. Здійснювали виробництво продукції машинобудування (18 промислових підприємств); металургії (7 промислових підприємств), текстильної промисловості (6 промислових підприємств); деревообробної промисловості (23 промислових підприємства), гумових та пластмасових виробів, іншої неметалевої продукції (15 промислових підприємств), хімічної промисловості (4 промислових підприємства) та інших видів промислової продукції (45 промислових підприємств). 17 підприємств надають послуги із постачання газу, пари та кондиційованого повітря
Коротка характеристика енергетичного комплексу тергромад	В межах територіальної громади розміщено сім сонячних електростанцій (СЕС Солар Капітал 1,2, СЕС Комишани 1,2, СЕС на даху Робоча 66 1,2 черга, СЕС на даху Фабрика Солар) загальною потужністю 48,05 МВт
Коротка характеристика агропромислового комплексу	В межах Херсонської міської територіальної громади здійснюють діяльність 34 сільськогосподарських агроформувань (з них 14 сільгосппідприємств) та 20 фермерських господарств. Переважно, це середні та невеликі сільгосптоваровиробники
Переважаюча спеціалізація в рослинництві	Рапс озимий, соняшник, пшениця озима, ячмінь озимий, кукурудза
Переважаюча спеціалізація в тваринництві	Виробництво молока, ВРХ, свинарство
Коротка характеристика інвестиційно-привабливих територій	В межах територіальної громади знаходиться 14 інвестиційно-привабливих територій, 5 з яких для будівництва і обслуговування багатоквартирного житлового будинку, 2 для будівництва і обслуговування багатоквартирного житлового будинку з об'єктами торгово-розважальної та ринкової інфраструктури, 1 для будівництва та обслуговування будівель закладів освіти, 2 для будівництва та обслуговування будівель торгівлі, 2 для розміщення та експлуатації будівель і споруд автомобільного транспорту та дорожнього господарства, 2 для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємств переробної, машинобудівної та іншої промисловості, 2 земельні ділянки з 14 типу Greenfield. Станом на лютий 2025 р. відсутні об'єкти приватизації, які відносяться до інвестиційно-привабливих територій

Херсонська територіальна громада

ПРОМИСЛОВІСТЬ

Херсонська територіальна громада АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА І ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МИРНОГО ЧАСУ

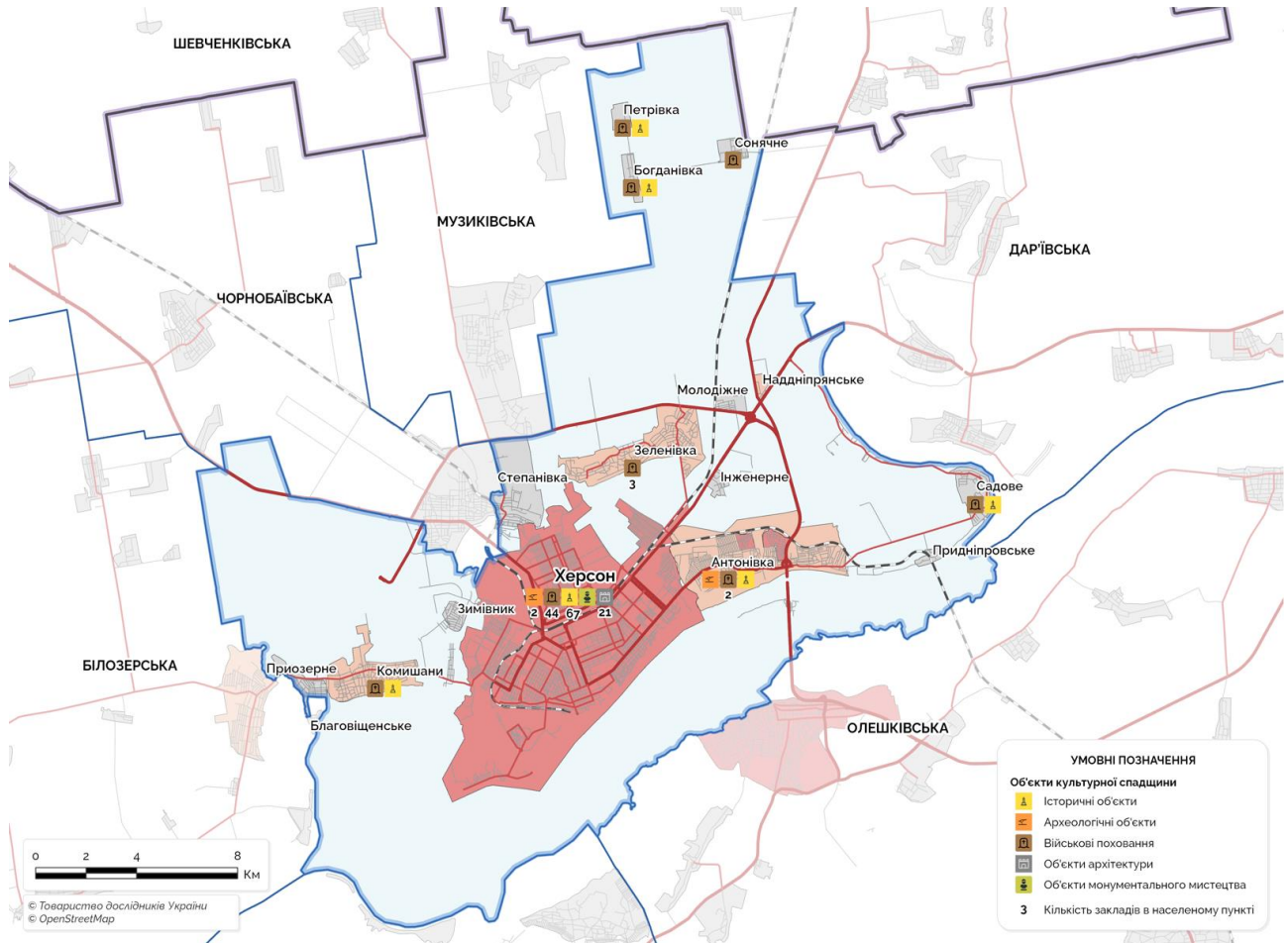

Херсонська територіальна громада

Загальна к-сть об'єктів культурної спадщини	151
Коротка характеристика культурної спадщини в територіальній громаді	В межах територіальної громади знаходиться: 19 пам'яток природи. У тергромаді знаходиться 54 військових поховання, серед яких: Могила воїна Української повстанської армії Й. В. Пилипчака (м. Херсон), Могила полковника війська Донського П. Д. Мартинова (1787-1791 рр.) (м. Херсон). У тергромаді знаходиться 72 історичних об'єкти, серед яких: Могила засновника херсонського археологічного музею В. І. Гошкевича (м. Херсон), Пам'ятний знак на честь жертв Чорнобильської катастрофи (м. Херсон), Пам'ятний камінь на честь визволення Херсона від німецько-нацистських загарбників у 1944 р. (м. Херсон), Будинок, в якому мешкав М. Ф. Чернявський та зупинявся М. М. Коцюбинський (м. Херсон), Будинок, де у 1902 році була перша на Україні радіостанція (м. Херсон), Очаківська, Петербурзька брами та вали (м. Херсон), Пороховий льох колишньої Херсонської фортеці (м. Херсон), Фортешний колодязь та місто першого поховання жертв нацизму (м. Херсон), Могила засновника херсонського археологічного музею В. І. Гошкевича (м. Херсон), Могила Джона Говарда, англійського лікаря, філантропа, юриста-реформатора (с. Степанівка). Численні архітектурні пам'ятки історичного центру Херсона, який почали розбудовувати наприкінці XVIII століття включають будинок перуанських купців, будинок італійського віце-консула Анжело Анатри, приміщення музичної школа №1. Також в межах тергромади розташовані такі археологічні об'єкти: Поселення Антонівка 2 (IV ст. до н.е.) (м. Херсон), Поселення Олешня (XI – XIII ст.) (м. Херсон). В м. Херсон розташований об'єкт монументального мистецтва Пам'ятник «Гармат-ветеран».

	Серед об'єктів архітектури: Спаський собор та дзвіниця (м. Херсон), Будинок управління Херсонського морського порту (м. Херсон), Будинок колишнього банку Товариства взаємного кредитування (м. Херсон), Будинок колишньої Херсонської міської Думи (м. Херсон), Греко-Софіївська церква (м. Херсон), Будинок гімназії, у якому в 1917 р. формувалися українські військові частини (м. Херсон), Місце, де розташовувався будинок, в якому було засновано товариство «Українська хата» (м. Херсон), Будівля римо-католицького костелу, в якому відбулося перше церковне богослужіння українською мовою в Херсоні, Будинок школи, в якому розташовувався шпиталь у період Кримської війни (м. Херсон), Будинок, у якому мешкав український громадський діяч, фольклорист-музикознавець А.М. Грабенко (Конощенко) (м. Херсон), Будинок, у якому розміщувався Херсонський міський музей старожитностей і витончених мистецтв (м. Херсон). Херсонська тергромада має надзвичайно великий туристичний потенціал та найкраще розвинену туристичну інфраструктуру в межах області, адже це є один з найпопулярніших туристичних напрямків Херсонської області. Тергромада багата на природні пам'ятки та історико-культурну спадщину, яка привертає увагу туристів не лише з України, а й з усього світу
Туристичні маршрути, що пролягають територією тергромади	В межах територіальної громади проходять 5 туристичних маршрутів місцевого значення, через м. Херсон проходять 8 туристичних маршрутів обласного значення

ТУРИЗМ ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

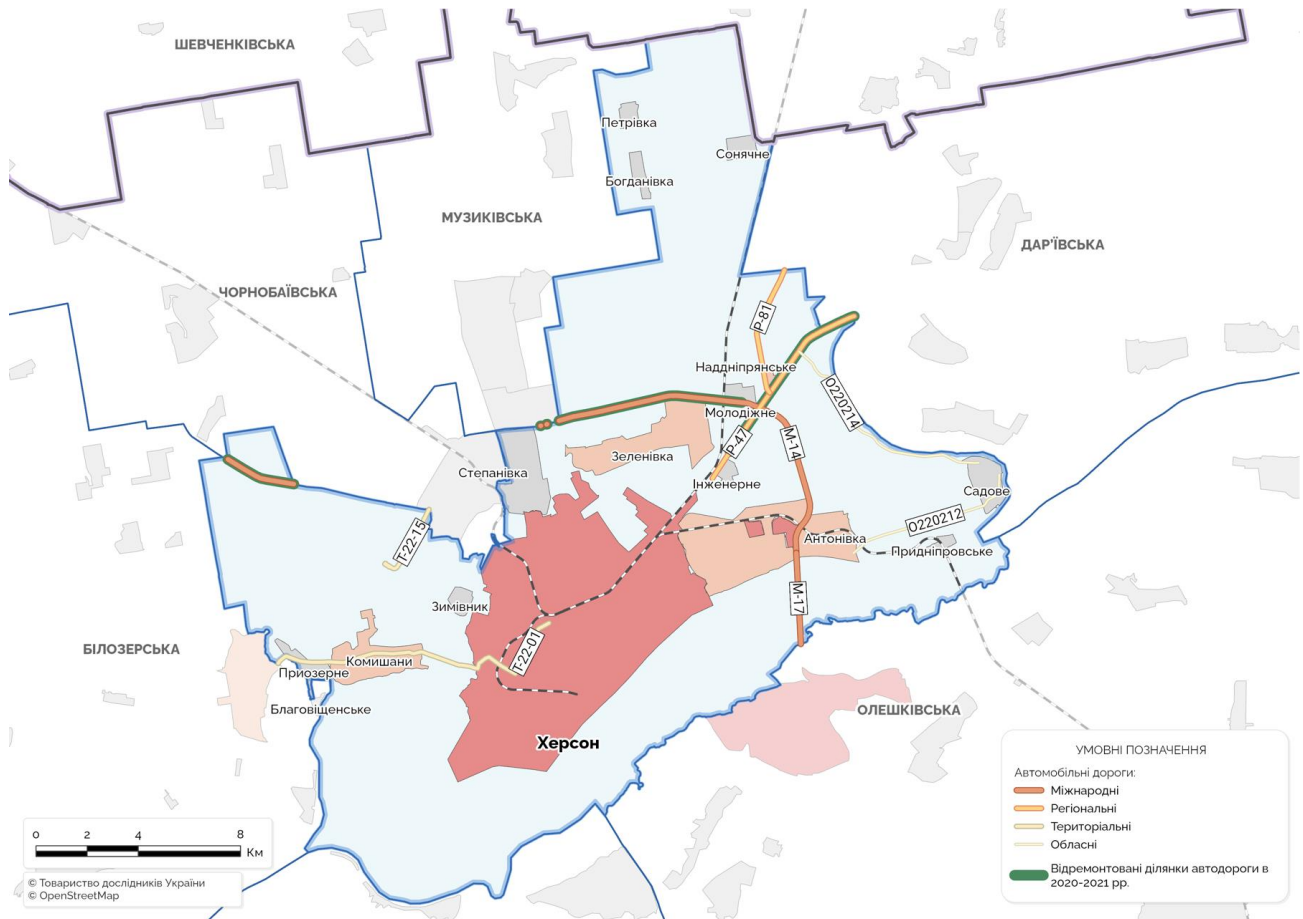
ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА: 2021 РІК

Херсонська територіальна громада

Коротка характеристика мережі автомобільних доріг	Загальна протяжність автомобільних доріг державного та місцевого значення в територіальній громаді становить близько 102 км, таким чином щільність автомобільних доріг в тергромаді становить 0,226 км/кв. км (низький показник по області). Найбільшу протяжність в межах тергромади мають дороги міжнародного (35%) та обласного значення (22,8%). Протягом 2020-2021 рр. в тергромаді відремонтовано 30,03 км доріг державного та місцевого значення, що становить 29,3% від їх загальної протяжності в тергромаді
Коротка характеристика доступності автобусних пасажирських перевезень тергромад	12 із 16 (75%) населених пунктів тергромади мають регулярне автобусне сполучення (в тому числі центр тергромади), що становить 99 % населення тергромади. Територією тергромади проходить 119 внутрішньообласних автобусні маршрути, 118 транзитних з Херсону. Також територією тергромади проходить 19 міжобласних транзитних маршрутів. А ще територією тергромади пролягає 36 міжнародних маршрутів в основному з Генічеська, Запоріжжя, Херсону, Харкова

Херсонська територіальна громада ТРАНСПОРТНА МЕРЕЖА

МІСТОБУДІВНЕ ОСВОЄННЯ ТЕРИТОРІЇ: 2021 РІК

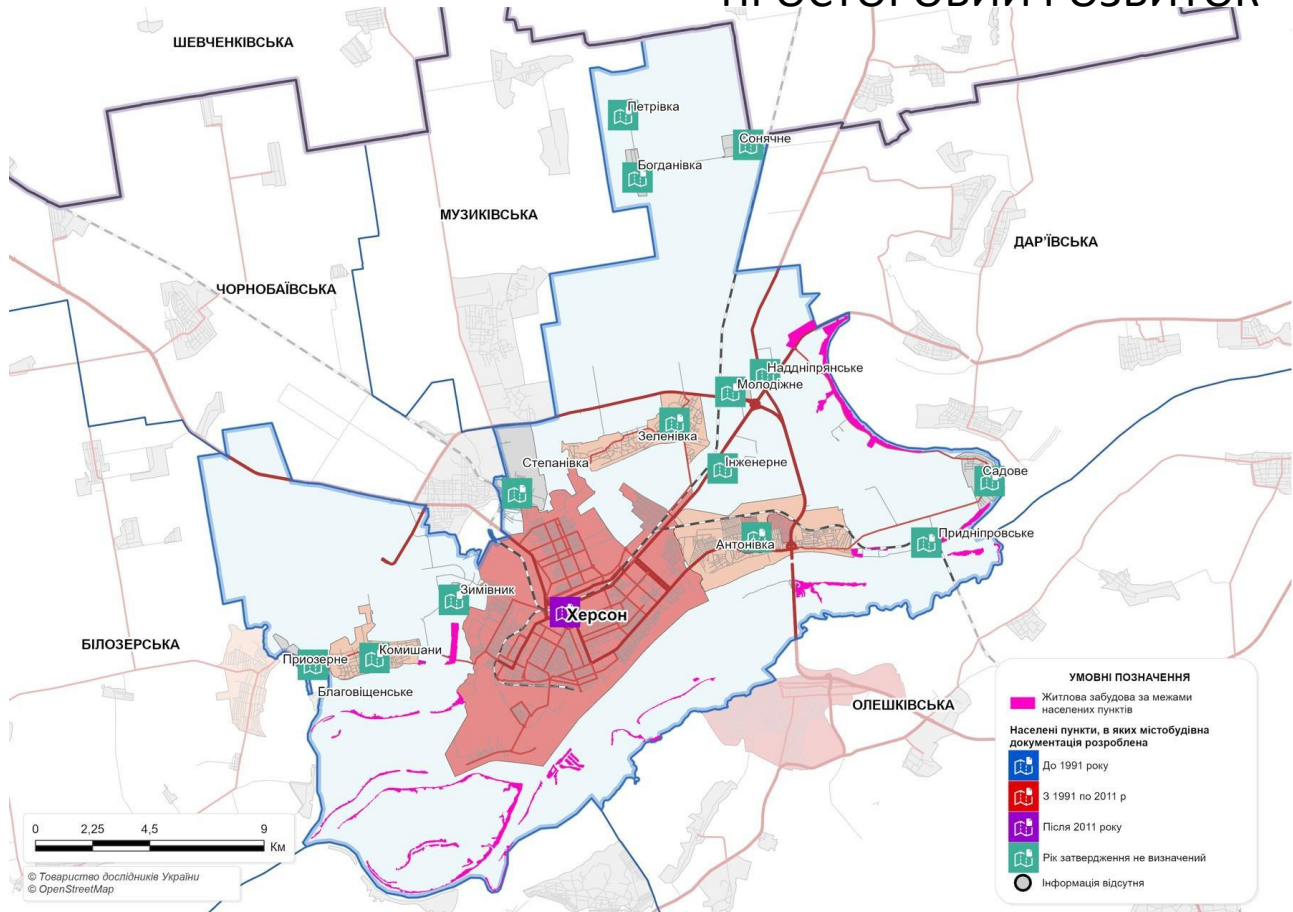

Херсонська територіальна громада

Поточний стан затвердження містобудівної документації (МБД) у тергромадах	До складу Херсонської міської тергромади входить 17 населених пунктів. 1 н. п. має генеральний плани, затверджений після 2011 р. Матеріали генеральних планів н. п. тергромади у публічному доступі наявні на сайті (https://miskrada.kherson.ua/pro-kherson/haluzi-mista/arkhitektura-ta-mistobuduvannia/mistobudivna-dokumentatsiia-2/) Генеральний план м. Херсон оновлено у 2003р. Дані про затвердження відсутні. План зонування розроблено у 2018 р. Графічні і текстові матеріали у належній якості у публічному доступі наявні. Дані про затвердження плану зонування від 18.07.2018 https://miskrada.kherson.ua/pro-kherson/haluzi-mista/arkhitektura-ta-mistobuduvannia/plan-zonuvannia-terytorii/ Розроблено проект ІАОП у 2012р. Дані про затвердження наявні на сайті. Проект ІАОП (і графічна, і текстова частина) доступні на офіційному сайті у високій якості (https://miskrada.kherson.ua/pro-kherson/haluzi-mista/arkhitektura-ta-mistobuduvannia/mistobudivna-dokumentatsiia-2/istoryko-arkhitekturnyj-opornyj-plan/)
Оцінка затвердженої МБД в тергромадах	1 населений пункт тергромади має МБД затверджену в період після 2011 р., у т. ч. план зонування та ІАОП адміністративного центру м. Херсон 1 з 17 н. п. мають матеріали генеральних планів (основні креслення) наявні у публічному доступі. Основне креслення генерального плану, план зонування та ІАОП плану м. Херсон наявні в публічному доступі
Коротка характеристика житлового фонду	Загальна розрахункова площа житлових приміщень в тергромаді становить 9545,8 тис. кв.м., загальна забезпеченість житлом в тергромаді становить 29,6 кв.м/особу. Розрахункова кількість квартир/житлових садиб становить 175104 одиниці, забезпеченість квартир/житлових садиб на 1 особу в тергромаді становить 0,54. Загалом, тергромада має середній рівень забезпеченості житлом населення
Коротка характеристика містобудівного освоєння	Розселенська мережа територіальної громади складається із 16 населених пунктів (1 місто, 11 селищ та 4 сіла), в яких проживає 317,752 тис. осіб. Загальна площа території громади складає – 452,6 кв. км. Площа забудованих територій в межах тергромади - 93,51 кв. км, площа населених пунктів – 111,34 кв. км. Площа забудови за межами населених пунктів (рекреаційна забудова – дачі та садові товариства) - 8,207 кв. км, що становить 7,34% від загальної площі населених пунктів тергромади. Загалом тергромада має високий рівень містобудівного освоєння території, а потенціал містобудівного освоєння території громади можна охарактеризувати як середній рівень збільшення

Херсонська територіальна громада

ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК

НАСЛІДКИ ВІЙНИ І ПОВОЄННА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ

Херсонська територіальна громада

Період тимчасової окупації військами РФ	З 24.02.2022 в межах Херсонської тергромади діє надзвичайна ситуація воєнного характеру державного рівня. Херсонська міська територіальна громада знаходилася під окупацією з 01 березня по 11 листопада 2022 року,. З 11 листопада 2022 року всю територію громади було віднесено до територій можливих бойових дій, але внаслідок ескалації воєнних дій з 01 травня 2023 року її включено до територій активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси. Весь час після деокупації територія Херсонської міської територіальної громади розташована фактично на лінії фронту, знаходиться під постійними обстрілами, тому і територія, і населення громади постійно зазнають суттєвих втрат - масштабні руйнування житла та інфраструктури, людські жертви, масові переміщення і скорочення населення, спотворення вікової структури населення. Руйнування і наслідки російської військової агресії в її межах є найбільшими серед усіх інших деокупованих тергромад Херсонської області
Наслідки військового вторгнення РФ	Масштаби пошкоджень від війни в межах Херсонської тергромади дійсно надзвичайні – в громаді тільки станом на вересень 2023 року було зафіксовано 5510 пошкоджених об'єктів, що становило 37% від загальної кількості зареєстрованих пошкоджень на деокупованих територіях. Зокрема, було пошкоджено чи повністю зруйновано 4563 особистих домогосподарства, 654 багатоквартирні будинки та 293 об'єктів комунальної, соціальної, транспортної і виробничої інфраструктури. В тому числі - заклади охорони здоров'я, освітньої мережі, адміністративні будівлі, будинки культури і бібліотеки, автостанція тощо. Переважна частина пошкоджень в цей період - 57%, - відбулися внаслідок влучання боєприпасів, 1% - внаслідок влучання ракет, 42% - внаслідок інших дій російських військ, в тому числі дій диверсійних груп. Херсон найбільше з усіх населених пунктів зазнав наслідків цілеспрямованих ракетних обстрілів – 88% влучання ракет від загального їх обсягу. Величезною катастрофою для Херсонської міської тергромади став підриг Каховської ГЕС окупантами, що спричинив підтоплення і руйнування цілих мікрорайонів м. Херсон та інших населених пунктів територіальної громади. Окрім житлової і комунальної інфраструктури в результаті підтоплення суттєво постраждали провідні суднобудівні та судноремонтні підприємства - Херсонська верф ТОВ «СМГ» та ТОВ «Палада Шип'ярд», підприємства по виробництву будматеріалів (ПрАТ

«Дніпровське підприємство «ЕРА» та АТ «Таврійська будівельна компанія»), портова інфраструктура морського та річкового портів, ПрАТ «Херсонський Комбінат хлібопродуктів». Також непоправної шкоди було завдано екосистемам Національного природного парку «Нижньодніпровський», частково розташованого в межах Херсонської тергромади: після знищення Каховської ГЕС води Каховського водосховища затопили весь НПП, рівень води у дельті Дніпра піднявся на 3,5 метра по всій площі парку. Підтоплення торкнулося територій, де збереглися типові та рідкісні угруповання заплавних лісів, боліт, лук, піщаних степів, степових схилів Дніпра та балок, оголень гірських порід. За 2024 рік російські окупаційні війська обстріляли населені пункти Херсонської міської територіальної громади близько 6500 разів. В результаті було пошкоджено чи повністю зруйновано 32 заклади охорони здоров'я, 83 заклади освіти, 178 адміністративних будівель, 455 одиниць транспорту, 48 магазинів, 87 гаражів, 24 склади, в тому числі з 3 - з гуманітарною допомогою, 2685 приватних будинків і 659 багатоповерхових будинків. В окремі дні 2024 року інтенсивність і наслідки обстрілів досягали катастрофічних показників, зокрема, лише зранку 20.12.2024 р. у м. Херсон було зафіксовано прильоти 1000 снарядів за 40 хвилин - пошкоджено понад 30 багатоповерхівок, 15 приватних осель, авто, гаражі, господарчі споруди, залізничний вокзал, адмінбудівлі поліції, медичні й освітні заклади, були зафіксовані численні людські жертви. Найбільше постраждали такі населені пункти міської тергромади як Херсон (тут зосереджено 65% пошкоджених об'єктів), Комишани та Антонівка (близько 11% пошкоджень в кожному селищі). Сумарно ці 3 населені пункти концентрують в своїх межах майже 90% уражень і руйнувань. Також від 130 до 180 пошкоджень в період з початку широкомасштабного вторгнення по вересень 2023 року зафіксовано у кожному з таких населених пунктів як Зимівник, Садове, Приозерне, Зеленівка. Мінімальної кількості пошкоджень від обстрілів межах тергромади зазнали населені пункти Благовіщенське, Наддніпрянське, Сонячне, Богданівка, Петрівка, Придніпровське. Херсон, як обласний центр і ключовий стратегічний об'єкт для окупантів, зазнав численних уражень не тільки житлових будинків, але і об'єктів комунальної, соціальної інфраструктури та промислового сектору. В їх числі станом на вересень 2023 року пошкоджено 86 освітніх і спортивних установ (заклади дошкільної освіти, загальної середньої освіти, професійно-технічної, фахової передвищої і вищої освіти, мистецькі і спортивні спеціалізовані заклади), 25 закладів надання первинної, спеціалізованої та вторинної медичної допомоги, адмінбудівлі 15 установ сектору державного управління та місцевого самоврядування (міська і районні ради, обласна державна адміністрація, суди, будівлі служби безпеки України, пенсійний фонд, податкова служба, управління культури, військові комісаріати), Херсонський центр по нарахуванню та здійсненню соціальних виплат, 33 об'єкти сфери культури та

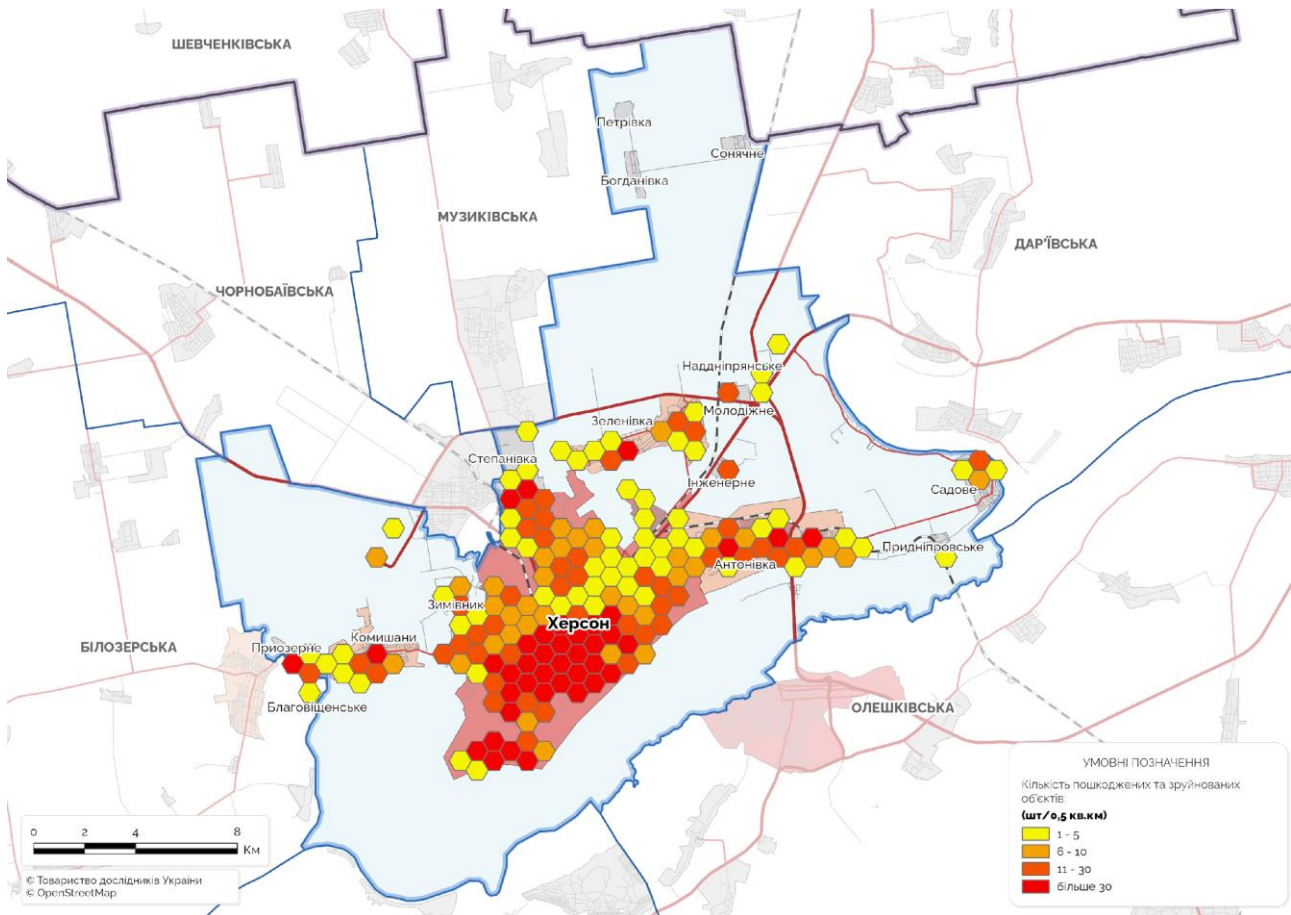
туризму (Херсонський обласний краєзнавчий музей, Херсонський обласний художній музей, Херсонський академічний обласний театр ляльок", Херсонський обласний Центр народної творчості, Кіноконцертний зал "Ювілейний", 14 бібліотек, численні пам'ятки культури та архітектури), 25 об'єктів водопостачання та водовідведення, енергетики, 9 об'єктів сфери торгівлі та послуг, гаражі, трансформаторні підстанції, складські і господарські приміщення, інші численні не військові об'єкти. У числі критичної інфраструктури постраждали 5 об'єктів ДСНС, автовокзал і залізничний вокзал. Особливою втратою стало руйнування автомобільного Антоновського моста та залізничного Антоновського моста, які відігравали стратегічне значення у розвитку не тільки всієї Херсонської області, а і загалом півдня України.

Наслідки війни на демографічну ситуацію в тергромаді також жахливі. 9 з 16 населених пунктів громади станом на 01.04.2023 р. мали менше 50% від довоєнної чисельності населення, в тому числі у 4-х – частка населення становила 30% і менше (Херсон, Інженерне, Антонівка, Придніпровське). У 2025 році до числа таких населених пунктів віднесено і с. Садове, в якому залишилося лише 7,8% довоєнної кількості жителів, с. Придніпровське станом на січень 2025 року остаточно обезлюдніло. Деформація вікової структури також суттєва – в середньому по громаді частка дітей та підлітків становить менше 8%, працездатного населення – 30%, людей старше працездатного віку – 62%. Зауважимо, що такі показники вікової структури є найбільш критичними серед усіх деокупованих тергромад Херсонщини, зокрема за часткою працездатного населення і осіб старше працездатного віку. Все це є ознаками не просто прямих втрат людського капіталу, але і свідчить про ті демографічні втрати від воєнних дій, які поки що важко повною мірою оцінити. Це становить загрозу в першу чергу для повоєнної відбудови і відновлення, зокрема з точки зору нарощування подальших диспропорцій у віковій структурі окремих населених пунктів в громаді, та складнощів у відновленні/створенні нової мережі соціальних та інфраструктурних послуг.

У демографічній ситуації Херсонської тергромади, незважаючи на масштабні руйнування і критичну безпекову обстановку, спостерігалися позитивні тенденції. Якщо у квітні 2023 року населення громади складало 27,4% від довоєнної кількості населення, то у вересні 2023 року вже 29,8%, незважаючи на катастрофу Каховського водосховища (06.06.2023 року) і підтоплення значних площ населених пунктів тергромади. У 3-х населених пунктах демографічний приріст з квітня по вересень 2023 року складав від 15 до 20% (Богданівка, Сонячне, Інженерне). На жаль, ескалація воєнних дій у 2024 році призвела до погіршення демографічної ситуації знову – станом на 01.01.2025 р. чисельність населення Херсонської тергромади становила 81549 осіб (25,7% кількості населення перед початком широкомасштабного вторгнення).

Херсонська територіальна громада

РУЙНУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: 2022-2023 рр.

Повоєнне відновлення

Одразу після деокупації Херсонської міської територіальної громади було розпочато відновлення критичної інфраструктури електро-, газо- і водопостачання, транспортного сполучення, мобільного та інтернет-зв'язку.

Величезну роль у розвитку тергромади відіграють заходи із підтримки життєдіяльності в умовах постійно триваючих бойових дій.

Херсонською міською військовою адміністрацією розгорнуто 23 пункти незламності на території Херсонської міської територіальної громади, які функціонують в постійному режимі для надання необхідних послуг населенню, враховуючи при цьому стан життєзабезпечення, потенційні загрози та обмеження постачання електричної енергії споживачам. Постійно проводиться робота з облаштування захисних споруд цивільного захисту. Станом на 01.01.2025 наявний фонд захисних споруд цивільного захисту Херсонської міської територіальної громади складається зі сховищ (138 од.), протирадіаційного укриття (1 од.), найпростіших укриттів (299 од.), первинних (мобільних) укриттів цивільного захисту для укриття цивільних осіб (327 од., в тому числі залізобетонних конструкцій – 224 од. та укриттів габійного типу – 103 од.).

На території Херсонської міської територіальної громади діє місцева автоматизована система централізованого оповіщення із залученням електронних комунікаційних мереж загального користування, у тому числі мобільного (зв'язку, електронних комунікаційних мереж, а також мереж медіа та інших технічних засобів передавання інформації. На даний час система оповіщення міської громади складається з 2 модулів керування оповіщенням, 69 сигнально-гучномовних пристроїв та 31 електромеханічної сирени. У відремонтованих спорудах фонду захисних споруд цивільного захисту встановлено 143 системи автоматизованого відчинення дверей, які спрацьовують під час загальноміського сигналу «Увага всім!» із звуковим та світловим супроводженням.

Незважаючи на масштабні руйнування і ескалацію воєнних дій, в тергромаді здійснюється постійна робота із повоєнної відбудови. В рамках стратегічного партнерства і за фінансування Міністерства закордонних справ Нідерландів вже розроблено у 2023 році Проект «План відновлення та розвитку Херсонської міської територіальної громади», також розроблено Програму соціально-економічного та культурного розвитку Херсонської області на 2025 рік.

Загалом станом на 13.02.2025 року Херсонська тергромада зареєструвала у системі DREAM 64 проекти відбудови на території громади, з яких у 57 проєктах ініціатором виступають виконавчі органи Херсонської міської ради, 7 проєктів ініційовано Херсонською обласною державною адміністрацією. Загальний обсяг фінансування 1 345 млн грн в таких секторах економіки як промисловість, торгівля та послуги, освіта, транспортні послуги, вода, санітарія та управління відходами, державне управління, енергія та видобуток, соціальний захист, охорона здоров'я. Один проєкт реалізовано "Організація вивезення будівельного сміття та негабаритних відходів для

покращення безпеки та санітарного стану громади Херсона". У числі проєктів, що реалізуються:

- реконструкція сховища з влаштуванням споруди подвійного призначення (медично-операційний блок з властивостями сховища) КНП «Херсонська міська клінічна лікарня ім. О.С. Лучанського», «Херсонський міський перинатальний центр II рівня ім. З.С.Клименко»;
- капітальний ремонт захисної споруди цивільного захисту КНП «Херсонська обласна клінічна лікарня»;
- нове будівництво захисної споруди цивільного захисту (протирадіаційного укриття) та/або капітальний ремонт для улаштування найпростішого укриття на території загальноосвітніх шкіл I-III ступенів № 55, № 41, № 46, Херсонського НВК № 56, Вищого професійного училища №2, Херсонської спеціалізованої школи I-III ступенів № 24, Херсонської гімназії № 1;
- капітальний ремонт (відновлення) частини багатоквартирного житлового будинку в м. Херсон;

В процесі підготовки інші численні важливі проєкти, зокрема:

- створення проєкту музею спротиву міста Херсона;
- створення музею під відкритим небом 'Меморіальний комплекс Херсонський Некрополь';
- реставрація та сучасне оновлення будинку культури с. Садове, с. Комишан, обласного палацу культури м. Херсон;
- капітальний ремонт бібліотеки-філії у м. Херсон;
- реконструкція очисних споруд каналізації та будівництво сонячної електростанції на території міських очисних споруд м. Херсона;
- реконструкція локального водоводу у м. Херсон та Верхньоантонівського водозабору і водоводу питної води в м. Херсоні;
- забезпечення відновлення пошкоджених житлових будинків та належного транспортно-експлуатаційного стану автодоріг в межах тергромади, організація вивезення будівельного сміття та негабаритних відходів для покращення безпеки та санітарного стану громади Херсона.

Довгострокова повоєнна стратегія розвитку Херсонської міської територіальної громади визначається такими стратегічними цілями і пріоритетами міжнародного співробітництва:

- 1) відновлення економіки громади;
- 2) людський розвиток та забезпечення якісних умов життя;
- 3) охорона навколишнього середовища, цивільний захист населення;
- 4) ефективне управління у сфері розвитку громади;
- 5) формування привабливого інвестиційного клімату на території громади;
- 6) залучення українських та іноземних інвестицій та організація роботи з використання інвестицій для фінансування пріоритетних напрямків соціального та економічного розвитку.

До ключових напрямків розвитку місцевої економіки віднесено:

- відновлення та розвиток промислового комплексу;
- створення умов для розвитку підприємництва;

- відновлення та розвиток аграрного сектору;
- відновлення туризму та рекреації;
- створення умов для інвестиційної привабливості громади.

Крім того, варто наголосити, що під час реалізації стратегій і планів повоєнного відновлення важливо здійснювати розвиток системи надання соціальних послуг з урахуванням нових потреб, нових соціальних категорій і специфіки демографічної структури населення, відбудову населених пунктів з урахуванням реальних потреб людей, ландшафтних особливостей території громади, принципів екологічності та естетики, а також забезпечити ліквідацію наслідків перетворення навколишнього середовища в результаті бойових дій та підтоплення внаслідок руйнування Каховської ГЕС

Навчальне видання

**Херсонська територіальна громада та виклики воєнного часу.
Атлас умов та ресурсів**

За загальною редакцією Павла Остапенка, Дар'ї Мальчикової

Атлас

Підписано до друку 01.04.2025 Формат 60х90/8
Гарнітура Avenir Next.
Ум. друк. арк. 4,65. Тираж 100 прим

Виконавець і виготовлювач
Херсонський державний університет.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ХС №69 від 10 грудня 2010 р.
73000, Україна, м. Херсон, вул. Університетська, 27, тел. (0552) 32-67-65.

ТОВАРИСТВО
ДОСЛІДНИКІВ
УКРАЇНИ

ГІС-портал
Херсонської
області

СИМВОЛІКА ТА АТУ 	ІСТОРІЯ 	ГЕОЛОГІЧНА БУДОВА І КОРИСНІ КОПАЛИНИ 	ГЕОМОРФОЛОГІЧНА КАРТА 	КРУТИЗНА СХИЛІВ 	КЛІМАТ 	ЛАНДШАФТИ
ОСВІТА 	ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ 	ГІПСОМЕТРИЧНА КАРТА 	ВЕРТИКАЛЬНЕ РОЗЧЛЕНУВАННЯ РЕЛЬЄФУ 	РОСЛИННІСТЬ 	ГРУНТИ 	ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЇ (ЗА ТИПАМИ)
МЕДИЦИНА 	СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ 	КУЛЬТУРА 	СПОРТ 	ЦЕНТРИ БЕЗПЕКИ ТА ПОЖЕЖНО- РЯТУВАЛЬНІ ЧАСТИНИ 	НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ 	ОБ'ЄКТИ ПІДВИЩЕНОЇ ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ
ЗАЛІЗНИЦЯ 	ЖИТЛОВИЙ ФОНД 	ГЕНЕРАЛЬНІ ПЛАНИ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ 	МІСТООБУДІВНЕ ОСВОЄННЯ ТЕРИТОРІЇ 	МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ 	ЦНАП 	ЗАГАЛЬНІ СУДИ ТА ПРОКУРАТУРА
ПАСАЖИРСЬКІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ 	МЕРЕЖА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ 	ТУРИСТИЧНІ МІСЦЯ ТА МАРШРУТИ 	КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА 	СФЕРА ГОСТИННОСТІ 	НАДАВАНІ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ 	ВИКОНАВЧА ВЛАДА
РІЧКОВА ТА МОРСЬКА ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА 	ПРИРОДНО- ЗАПОВІДНИЙ ФОНД 	СТАЦІОНАРНІ ДЖЕРЕЛА ЗАБРУДНЕННЯ 	ЗАЙНЯТІСТЬ ТА ТРУДОВІ РЕСУРСИ 	ІНВЕСТИЦІЙНО- ПРИВАБЛИВІ ТЕРИТОРІЇ 	ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА 	ПРОМИСЛОВОСТЬ